

ÅRSREDOVISNING

KYRKANSPENSIONSKASSA.SE

RESULTAT
2015

Så funkar din tjänstepension

**MUSIKEN ÄR LIVET FÖR ADAM • ALLT OM TJÄNSTEPENSIONEN • HÅLLBARA INVESTERINGAR
PENSIONSDEGS - SÅ GÅR DET TILL • SÅ PLACERAR VI DINA PENGAR**

INLEDNING

Den finansiella styrkan fortsätter att förbättras

2015 VAR PENSIONS KASSANS 17:e verksamhetsår. Det är en tonåring som mår bra och står väl rustad för att gå ut i vuxenlivet! Driftskostnaderna har minskat för tredje året i rad och uppgår nu till 0,19 %. Solvensgraden har fortsatt att förbättras och uppgår till 166 %. Våra premieinkomster uppgick till 570 miljoner kronor. Detta ger Kyrkans pensionskassa en stabil grund att fortsätta att utveckla verksamheten på ett robust sätt och ger också möjlighet till en konkurrenskraftig strategisk tillgångsportfölj. Marknadsräntorna har i princip sjunkit i drygt tjugo år vilket har inneburit att i nästan samtliga pensionskassor och andra tjänstepensionsföretag har klarat sina åtaganden mot sina intressenter med råge. Nu när marknadsräntorna befinner sig på rekordlåga nivåer kommer verkligheten se annorlunda ut och det kommer bli betydligt svårare att uppnå avkastning som i tillräcklig utsträckning matchar pensionskassans åtaganden.

VIDARE SÅ BEFINNER sig Kyrkans pensionskassa i en omstrukturering där vi vill anpassa verksamheten gentemot våra två huvudprocesser Pensions- och Försäkringsadministration samt Kapitalförvaltning. Målet är att anpassa pensionskassan på bästa sätt inför kommande framtida utmaningar såväl inför förändringar vad beträffar lagstiftningen inom tjänstepensionsområdet som inför nya tuffa utmaningar inom det finansiella området.

”*Arbete kring hållbarhet utgör en integrerad del av både analys och investeringsbeslut.*”

SIST MEN INTE minst måste Kyrkans pensionskassa fortsätta att utveckla och synliggöra hållbarhetsstrategin. Arbete kring hållbarhet utgör en integrerad del av både analys och investeringsbeslut. Vi försöker sporra företag att ta hänsyn till hållbarhet, mänskliga rättigheter och hög affärsmoral. Vårt mål är att ha ett lågt koldioxidavtryck men vi lägger även stort fokus på att hitta investeringar som på olika sätt bidrar till en bättre framtida hållbarhetsutveckling. På så sätt kombinerar vi negativ och positiv screening. Som kapitalplacering har vi en stor möjlighet att påverka och den möjligheten måste tas tillvara.

KAN KYRKANS PENSIONS KASSA kombinera att ha en konkurrenskraftig avkastning och samtidigt bidra till en bättre värld för kommande generationer så ger det mig en bra magkänsla!

/CARL CEDERBERG,
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Bild: Johannes Liljesson

ÅRSREDOVISNINGEN »

Ges ut av Kyrkans pensionskassa

Ansvarig utgivare: Carl Cederberg, VD i Kyrkans pensionskassa **Projektleddning:** Claudia Philipsson
Produktion: OH MY AB, Halmstad **Tryck:** Strömberg, 2016 **Omslagsbild:** André de Loisted

Redo att svara. Ulrika Staaf, Carina Selling Jonsson, Helene Erixon och Jessica Sundholm på kundservice har koll på tjänstepensionen.

Kundservice svarar på dina frågor

Vår kundservice svarar på allt som rör Svenska kyrkans tjänstepension. Oavsett om du har hand om pensionsfrågor i din församling, själv börjar fundera på att gå i pension eller redan är pensionär, så kan du kontakta oss.

KUND SERVICES FYRA medarbetare finns på plats under kontorstid, men också övriga tider på dygnet kan du få svar på många frågor på kyrkanspensionskassa.se.

– På hemsidan finns alltid aktuella svar på de vanligaste frågorna från våra tre målgrupper; anställda, pensionärer och arbetsgivare, säger Helene Erixon, teamledare på kundservice.

Hon och hennes tre kollegor svarar varje månad på i snitt 550 telefonsamtal och 850 mejl. Dessutom har de hand om all administration kring tjänstepensionen. Det är hit du skickar din ansökan när du vill börja ta ut pensionen. Kundservice handlägger pensionsärendet,

beräknar hur mycket tjänstepension du ska ha och ser till att du får din utbetalning varje månad.

– Vi får också många frågor från arbetsgivare, till exempel när det är dags att rapportera pensionsgrundande uppgifter till oss på de anställda i januari månad varje år berättar Helene.

Ett par gånger om året ringer telefonerna mer än vanligt och det är vid årsskiftet och när värdebeskeden blivit klara. Nytt för i år är att värdebeskedet inte längre skickas ut på papper med automatik, utan i stället finns tillgängligt på Mina sidor.

Har du frågor?

Kontakta kundservice

Telefon:

020-55 45 35 (inom Sverige)
+46 8 787 85 40 (från utlandet)

Mejl:

kundservice@kyrkanspensionskassa.se

Eller gå in på

www.kyrkanspensionskassa.se

och skicka in din fråga via formuläret.

På **Mina sidor** kan du även se ditt värdebesked och ansöka om pension.

Kundservice i siffror

Varje år...

Tar vi emot **6 500**

telefonsamtal

Svarar vi på **10 000** mejl

Gör vi **195 000** pensions-

utbetalningar till våra

16 000 pensionärer

Skickar vi ut fakturor

på pensionsförmåner

för **640 Mkr**

INNEHÅLL

OM KYRKANS PENSIONS KASSA

14

PLACERINGSTILLGÅNGAR

Generation - fonder med fokus på hållbarhet

9-12

INTERVJUER

GUNILLA BERDOFF
fick drömjobbet
som kyrkokamrer.

ADAM OHLSSON
kyrkomusiker, om kärleken
som avgjorde hans yrkesval.

KURT HALLBERG
pensionär, trivdes
med variationen som
kyrkogårdsarbetare.

Bild: Kristofer Hedlund, Patrik Ljungman och André de Loisted

4 FÅ KOLL PÅ DIN PENSION
Här är de olika delarna av den totala pensionen

5 VÅRA OLIKA FÖRSÄKRINGAR
Avgiftsbestämd tjänstepension och förmånsbestämd - vi reder ut begreppen

6 SÅ GÅR DU I PENSION
Steg för steg-guide för dig som ska ansöka om pension

8 NYTT PÅ MINA SIDOR
Läs ditt värdebesked direkt på Mina sidor

13

KAPITALFÖRVALTNING

Så tar vi hand om pensionspengarna

16 ATT INVESTERA ETISKT
VD Carl Cederberg berättar om pensionskassans placeringar

ÅRSREDOVISNINGEN

20 VD HAR ORDET

21 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

- 21 1. Beslutsorganisation
- 22 2. Viktiga händelser under året
- 23 3. Försäkringsrörelsen
- 24 4. Kapitalförvaltningen

29 FINANSIELLA RAPPORTER

- 29 Femårsöversikt
- 29 Resultaträkning
- 29 Resultatanalys
- 30 Balansräkning

- 30 Förändring i eget kapital
- 30 Kassaflödesanalys

31 NOTER

- 31 **Not 1.** Redovisningsprinciper
- 32 **Not 2.** Risker och riskhantering
- 34 **Not 3.** Premieinkomst
- 34 **Not 4.** Kapitalavkastning, intäkter
- 34 **Not 5.** Orealiserade vinster på placeringstillgångar
- 34 **Not 6.** Utbetalda försäkringsersättningar
- 34 **Not 7.** Driftkostnader
- 34 **Not 8.** Kapitalavkastning, kostnader

- 34 **Not 9.** Orealiserade förluster på placeringstillgångar
- 35 **Not 10.** Skatt
- 35 **Not 11.** Aktier och andelar i intressebolag
- 35 **Not 12.** Kategorisering av finansiella instrument
- 35 **Not 13.** Värderingskategori för finansiella instrument värderade till verkligt värde
- 36 **Not 14.** Aktier och andelar
- 36 **Not 15.** Obligationer och andra räntebärande värdepapper
- 36 **Not 16.** Lån med säkerhet i fast egendom
- 36 **Not 17.** Övriga lån
- 36 **Not 18.** Immateriella anläggningstillgångar
- 37 **Not 19.** Försäkringstekniska avsättningar

- 37 **Not 20.** Övriga skulder
- 37 **Not 21.** Ställda säkerheter
- 37 **Not 22.** Åtaganden
- 37 **Not 23.** Medelantal anställda samt löner och ersättningar
- 37 **Not 24.** Uppllysning om revisorers arvode
- 37 **Not 25.** Närstående
- 38 **Not 26.** Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

38 UNDERSKRIFTER

39 REVISIONSBERÄTTELSE

ORDLISTAN »

Pension
- enkelt
uttryckt

» ALLMÄN PENSION

Alla som arbetat och bott i Sverige får allmän pension. 16 procent av din inkomst sätts av till din inkomstpension och 2,5 procent till din premiepension.

» AVGIFTSBESTÄMD
TJÄNSTEPENSION

Din arbetsgivare betalar 4,5 procent av din inkomst till din framtida tjänstepension. Det slutliga pensionsbeloppet bestäms av inbetalda premier, samt vilken avkastning och vilka avgifter pensionskassan har.

» FÖRMÄNSBESTÄMD
TJÄNSTEPENSION

Du som har en inkomst över taket kan ha rätt till en förmänsbestämd tjänstepension. Förmänen finns som kompensation för att allmän pension upphör vid taket.

» FÖRMÄNSTAGAR-
FÖRORDNANDE

Du som har återbetalningsskydd kan välja vem eller vilka som ska få pensionen när du avlider.

» INTJÄNAD PENSIONSÅR

(IPR) År 1998 (2000 för präster) fick Svenska kyrkans anställda ett nytt pensionsavtal. Arbetade du inom kyrkan före det, så kan du ha rätt till en intjänad pensionsår. IPR är den pensionsförmån du har rätt till för tiden innan det nya avtalet.

» KOLLEKTIVAVTALAD
TJÄNSTEPENSION

Bygger på en överenskommelse mellan arbetsgivare och fackliga organisationer och betalas av din arbetsgivare.

» KAP-KL SVENSKA KYRKAN

Aktuellt kollektivavtal för anställda inom Svenska kyrkan. Tidigare avtal är bland andra Kyrkans PFA, PA-KL och PA-91.

» PENSIONSGRUNDANDE LÖN

Motsvarar i normalfallet din årslön.

» PENSIONSÅLDER

Du väljer själv när du vill gå i pension mellan 61 och 67 års ålder.

» PREMIE

Pensionsavgiften som betalas av din arbetsgivare till Kyrkans pensionskassa.

» TAKET

Så kallas ibland gränsen vid 7,5 inkomstbasbelopp. Du som tjänar mer än 36 310 kronor per månad under 2015 har en inkomst "över taket".

» UTBETALNINGSTID

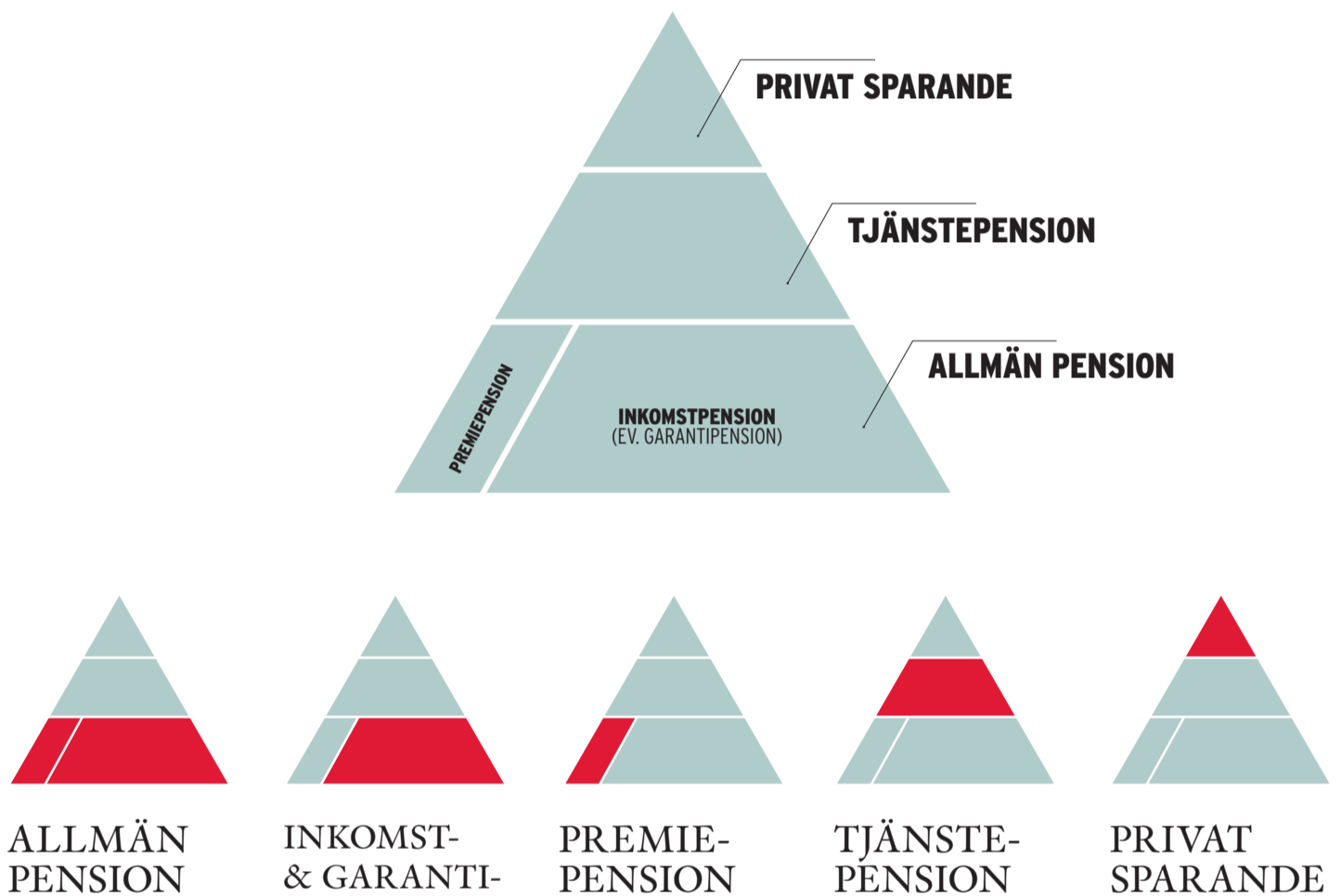
Avgiftsbestämd pension betalas ut livsvarigt, 15, 10 eller under 5 år enligt ditt önskemål. Förmänsbestämd pension betalas ut så länge du lever.

» ÅTERBETALNINGSSKYDD

Ditt avgiftsbestämda pensionskapital betalas ut till dina anhöriga när du avlider. Du väljer själv om du vill ha återbetalningsskydd och vem som är förmånstagare.

Få koll på din pension

Du tjänar ihop till din pension under hela ditt yrkesliv. Den växer när du arbetar, studerar, är föräldraledig eller sjukskriven. För att få fram din totala pension den dag du bestämmer dig för att gå i pension lägger du ihop den allmänna pensionen, din tjänstepension och ditt privata sparande.

ALLMÄN
PENSION

DEN ALLMÄNNA pensionen är en statlig pension som betalas ut av Pensionsmyndigheten. Den består av tre delar: inkomstpension, premiepension och garantipension.

Varje år avsätts det 18,5 procent av din inkomst till den allmänna pensionen. 16 procent går till inkomstpensionen och 2,5 procent går till premiepensionen.

INKOMST-
& GARANTI-
PENSION

INKOMSTPENSIONEN beräknas på alla dina inkomster upp till taket vid 435 750 kronor i årsinkomst (2015). Det motsvarar en månadslön på 36 310 kronor. Varje skattad krona är pensionsgrundande – du tjänar alltså ihop till din allmänna pension även när du har exempelvis a-kassa, sjukpenning, aktivitetsersättning eller föräldrapenning.

Garantipensionen är ett grundskydd för dig som har haft låg eller ingen inkomst alls. Har du en låg inkomstpension kan du få garantipension som ett tillägg. Garantipension betalas tidigast ut från 65 års ålder.

PREMIE-
PENSION

VARJE ÅR avsätts 2,5 procent av dina inkomster till din premiepension. Det här är den delen av den allmänna pensionen som du kan påverka själv genom att välja vilka fonder dina pengar ska placeras i. Gör du inget val placeras premiepensionspengarna i statens alternativ, fondportföljen AP7 Såfa.

TJÄNSTE-
PENSION

ALLA ANSTÄLLDA inom Svenska kyrkan har tjänstepension, som är en förmån utöver lönen. Varje år betalar din arbetsgivare in pensionspremier till Kyrkans pensionskassa. Hur stor summan är beror på hur mycket du tjänar. Tjänstepensionen består av avgiftsbestämd tjänstepension, för alla kyrkans anställda, och förmänsbestämd tjänstepension, för dig som tjänar över taket för allmän pension.

Tjänstepensionen förvaltas av Kyrkans pensionskassa, som är en försäkringsförening för kyrkans anställda och tidigare anställda inom församlingar, pastorat och stift.

PRIVAT
SPARANDE

DEN 1 JANUARI 2016 tas avdragsrätten för privat pensionssparande bort. För att undvika dubbelbeskattning gäller det därför att se över ditt långsiktiga sparande. Exempel på alternativa sätt att spara till pensionen är:

- Investeringsparkonto (ISK)
  - Kapitalförsäkring
  - Amortera eventuella bostadslån
  - Att skjuta upp sin pensionering
- Vad som passar bäst för dig avgör du!

Hallå
där...

Helene Erixon
Kyrkans pensionskassas kundservice

Hur stor blir min pension?

- Du kan se storleken på din tjänstepension från Kyrkans pensionskassa i det senaste värdebeskedet på Mina sidor. Där finns både aktuellt värde och en prognos. Vill du ha en helhetsbild över din totala pension kan du göra en pensionsprognos på www.minpension.se. Beräkningen omfattar den allmänna pensionen, tjänstepensionen och privat sparande. Du kan också jämföra hur stor pensionen blir om du väljer att gå i pension tidigt eller jobba kvar längre.

Hallå där...

Jessica Sundholm
Kyrkans pensionskassas kundservice

Vad är det för skillnad på återbetalnings-skydd och efterlevandepension?

- Du väljer själv om du vill ha återbetalningsskydd eller inte på ditt avgiftsbestämda pensionskapital. Efterlevandepensionen däremot, är ett skydd som omfattar alla anställda inom Svenska kyrkan genom kollektivavtal.

ANDRA FÖRSÄKRINGAR »

Svenska kyrkan har även andra kollektivavtalade försäkringar som ökar tryggheten för dig som anställd och dina anhöriga. De ger bland annat rätt till ersättning vid långvarig sjukdom, olycksfall i arbetet eller om du avlider, samt stöd och hjälp om du blir uppsagd.

» OM DU BLIR SJUK

AGS-KL är en sjukförsäkring. Den ger cirka 10 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten vid sjukdom från dag 91 till dag 360. Vid fortsatt sjukdom, och om Försäkringskassan beviljar sjukersättning, garanterar försäkringen en månadsersättning. **Försäkras av AFA.**

» OLYCKSFALL I JOBBET

TFA-KL är en trygghetsförsäkring vid olycksfall, skada eller sjukdom i arbetet liksom olycksfall på väg till och från jobbet. Försäkringen ersätter kostnader och inkomstbortfall. **Försäkras av AFA.**

» TRYGGHET FÖR FAMILJEN

TGL-KL är en tjänstegrupplivförsäkring när en anställd avlider. Efterlevande får ett engångsbelopp. Beloppet beror på den anställdes ålder och familjens storlek. **Försäkras av KPA.**

» OM DU BLIR UPPSAGD

Kyrkans Trygghetsråd träder in när anställda sägs upp på grund av arbetsbrist. Den ger dig rätt till åtgärder för ett nytt jobb. Du kan också få ersättning vid arbetslöshet eller vid nytt jobb med lägre lön. **Försäkras av Kyrkans Trygghetsråd.**

Våra olika försäkringar

Kyrkans pensionskassa har olika typer av försäkringar: avgiftsbestämd tjänstepension, förmånsbestämd tjänstepension och efterlevandepension. Här kan du läsa mer om de olika delarna av din tjänstepension.

Avgiftsbestämd tjänstepension

Anställda inom Svenska kyrkan har en kollektivavtalad tjänstepension. Till den avsätts årligen 4,5 procent av din lön. Pengarna betalas av din arbetsgivare till Kyrkans pensionskassa som förvaltar kapitalet. Premien börjar betalas när du har fyllt 21 år och fortsätter under hela anställningstiden. Sjukdom, föräldraledighet, militär repetitionsutbildning eller ledig tid för fackligt uppdrag påverkar inte premien utan den betalas som vanligt.

Du kan välja till återbetalningsskydd på din avgiftsbestämda tjänstepension. Det innebär att tjänstepensionen betalas ut till din familj om du avlider. Skulle du avlida innan du har börjat ta ut pensionen betalas den ut till dina efterlevande i fem år. Du kan även

ha kvar skyddet som pensionär och då betalar vi ut kapitalet under återstående utbetalningstid om du avlider.

För att få återbetalningsskydd måste du göra ett val. Blankett för detta finns på kyrkanspensionskassa.se. Din pension ökar med upp till 8 procent om du inte har återbetalningsskydd eftersom du då får vara med och dela på arvsvinster. Väljer du att ha återbetalningsskydd som pensionär så minskar din tjänstepension med cirka 10 procent. Utgå från din familjesituation när du gör valet!

Sista tillfället att välja till eller ta bort återbetalningsskyddet är i samband med att du ansöker om pension. «

4,5 PROCENT

Så mycket av din årslön sätts av till din avgiftsbestämda tjänstepension.

Förmånsbestämd tjänstepension

Anställda som tjänar över taket för allmän pension kan ha rätt till förmånsbestämd tjänstepension. Det innebär att arbetsgivaren utlovar en pensionsförmån för lönen som överstiger taket, det vill säga för lön som överstiger 36 310 kronor per månad för 2015. Storleken på din förmåns-

bestämda pension beror på din lön och hur länge du har arbetat. För att få full förmånsbestämd tjänstepension måste du arbeta minst 30 år. Den förmånsbestämda tjänstepensionen tjänas in från det år du som anställd fyllt 28 år och fram tills du fyller 65 år. «

Efterlevandepension

Så länge du är anställd inom Svenska kyrkan ingår en försäkring som kan ge din familj rätt till efterlevandepension om du avlider. Som familj räknas make/maka/registrerad partner, dina barn, och i vissa fall sambo.

Pension till efterlevande vuxen betalas ut av Kyrkans pensionskassa under fem års tid med 15 procent av din

inkomst. Till barn utbetalas 10 procent av inkomsten upp till 18 års ålder eller tills de slutar gymnasiet. Hur stort beloppet blir påverkas av vilken inkomst du har. Barnbeloppet påverkas också av hur många barn det är som ska dela på pensionen. Som pensionär omfattas du inte av det här skyddet. «

Vill du veta mer om dina försäkringar?

WWW.AFAFORSAKRING.SE
WWW.KYRKANSTRYGGHETSRADEK
WWW.KPA.SE

Så går du i pen

Du bestämmer själv när du vill gå i pension mellan 61 och 67 års ålder. Så här går det till när du har bestämt dig för att bli pensionär – steg för steg.

BESTÄM TIDPUNKT

Bestäm från vilken tidpunkt du vill ta ut din pension.

UTBETALNINGSTID

Välj utbetalningstid på din avgiftsbestämda pension; livsvarigt, 15, 10 eller 5 år.

PRATA MED ARBETSGIVAREN

Om du ska avsluta din anställning, kom ihåg att informera din arbetsgivare. Det finns inget krav på att avsluta anställningen för att ta ut avgiftsbestämd pension.

ANMÄLAN

Anmäl antingen via blankett eller via Mina sidor. Gör detta minst 2 hela månader innan utbetalningen ska ske. Har du förmånsbestämd tjänstepension och/eller intjänad pensionsrätt meddelar du din arbetsgivare som anmäler uttag av pension till Kyrkans pensionskassa. Du får en bekräftelse på att vi tagit emot din anmälan.

Arbetat utomlands?

Har du varit anställd inom Svenska kyrkan i utlandet?

Från och med 2001 försäkras du hos SPP (BenEx). Före 2001 försäkrades du antingen hos SPV, SPP eller Alecta. Prata med personalavdelningen på Kyrkans kansliet i Uppsala om du är osäker på vad som gäller för dig.

Är du präst?

Är du präst och arbetade inom Svenska kyrkan före 2000?

Då kan du även ha pensionsrätt som är försäkrad hos Kåpan pensioner (www.kapan.se).

Du kan själv påverka för en trygg framtid

» **Arbeta så länge som möjligt.** Ju längre du arbetar desto större blir pensionen. Samtidigt som du skjuter upp pensionsuttaget tjänar du in mer pengar till din pension. Numera finns ingen fast pensionsålder. Du kan välja att gå i pension från 61 års ålder, men har rätt att jobba kvar tills du är 67 år.

» **När du gifter dig, blir sambo eller får barn är det extra viktigt att du ser över ditt efterlevandeskydd.** Bestäm dig för om du ska ha återbetalningsskydd eller inte. Väljer du återbetalningsskydd kan du också välja förmånstagare.

» **Se över din totala ekonomi.** Behöver du spara extra till din kommande pension? Tänk på att avdragsreglerna för privat pensionssparande har ändrats när du funderar på vilken sparform som passar bäst för dig.

» **Behovet ser olika ut beroende på var i livet du befinner dig.** Återbetalningsskyddet är en viktig trygghet till exempel om du har barn att försörja. Men när barnen är utflugna kan det vara värt att fundera ett varv till. Att inte ha återbetalningsskydd ger en högre pension.

sion

ANMÄL ANDRA UTTAG

Kom ihåg att anmäla uttag hos eventuella andra pensionsinstitut, privat sparande och uttag av den allmänna pensionen. För mer information: www.pensionsmyndigheten.se

PENSIONSBELOPPET

Du får besked om pensionsbeloppets storlek. Normalt drar vi 30 procent i skatt på din tjänstepension. Vill du ändra på det kontaktar du Kyrkans pensionskassas kundservice.

VÄLJ BANK

Kontakta din bank. Vi betalar ut pensionerna med hjälp av Nordea. Om du har ett personkonto hos Nordea och är nöjd med att utbetalningen går dit behöver du inte göra något. Om du vill ha utbetalningen till annat konto eller annan bank kontaktar du din bank så hjälper de dig med detta. Pensionen betalas ut en gång i månaden.

Bild: Fredrik Mijh

Carina Selling Jonsson
Kyrkans pensionskassas kundservice

Håll där...

Hur påverkas pensionen om jag tar ut den före 65 års ålder?

- Tar du ut pensionen före 65 års ålder, så blir den lägre än om du jobbar tills du blir 65 år. Det beror på att inbetalningarna till din pension upphör när du slutar att jobba samtidigt som pensionskapitalet ska räcka i fler år. Pensionen minskar med cirka 0,4 procent per månad om du tar ut den före 65 år.

Länktips!

LÄS OM DIN TJÄNSTEPENSION PÅ
WWW.KYRKANSPENSIONSKASSA.SE

LÄS OM DEN ALLMÄNNA PENSIONEN PÅ
WWW.PENSIONSMYNDIGHETEN.SE

RÄKNA UT HUR STOR DIN PENSION KOMMER BLI PÅ
WWW.MINPENSION.SE

LÄS VÄRDEBESKEDET & ANMÄL PENSIONSavgång PÅ
MINASIDOR.KYRKANSPENSIONSKASSA.SE

Hallå där...

Ulrica Staaf
Kyrkans pensionskassas kundservice

Vad händer med mitt pensionskapital när jag dör?

- Om du har tecknat återbetalningsskydd på din avgiftsbestämd tjänstepension betalar vi ditt pensionskapital till din familj. Om du inte har återbetalningsskydd fördelas ditt kapital till övriga försäkrade i pensionskassan som inte heller har återbetalningsskydd.

Välj tid för utbetalning

DU SOM GÅR i pension väljer under hur många år din tjänstepension (den avgiftsbestämda) ska betalas ut. De fyra alternativen är livsvarigt, 15 år, 10 år eller 5 år. Om du väljer livsvarigt innebär det att du får en pensionsutbetalning varje månad resten av livet. Väljer du till exempel 5 år blir månadsbeloppet högre men efter 5 år är pengarna slut och utbetalningarna upphör. Tjänstepensionen går inte att ta ut som ett engångsbelopp.

UTGÅ IFRÅN DIN livssituation när du gör valet. Hur mycket pengar får du i månaden och hur mycket pengar tror du dig behöva?

Har du frågor?

Kontakta kundservice

Telefon: 020-55 45 35

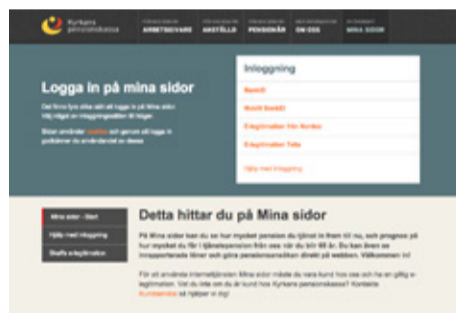
Mejl: kundservice@kyrkanspensionskassa.se

Nu finns värdebeskedet på Mina sidor

Från och med 2016 får du inte automatiskt värdebeskedet från Kyrkans pensionskassa hem i brevlådan. För att minska vår påverkan på miljön har vi i stället valt att visa det aktuella värdet på din tjänstepension via Mina sidor. Du loggar enkelt in med e-legitimation eller BankID och behöver inte hålla reda på några andra inloggningsuppgifter.

PÅ MINA SIDOR kan du se hur mycket pension du hade tjänat in vid årsskiftet och få en prognos på hur stor tjänstepensionen blir när du fyller 65 år. Här finns också en pdf av ditt värdebesked. Du kan även se den pensionsgrundande lön som din arbetsgivare rapporterat till oss, och när du närmar dig pensionering kan du anmäla uttag av din avgiftsbestämda tjänstepension här.

minasidor.kyrkanspensionskassa.se

Så här läser du ditt värdebesked

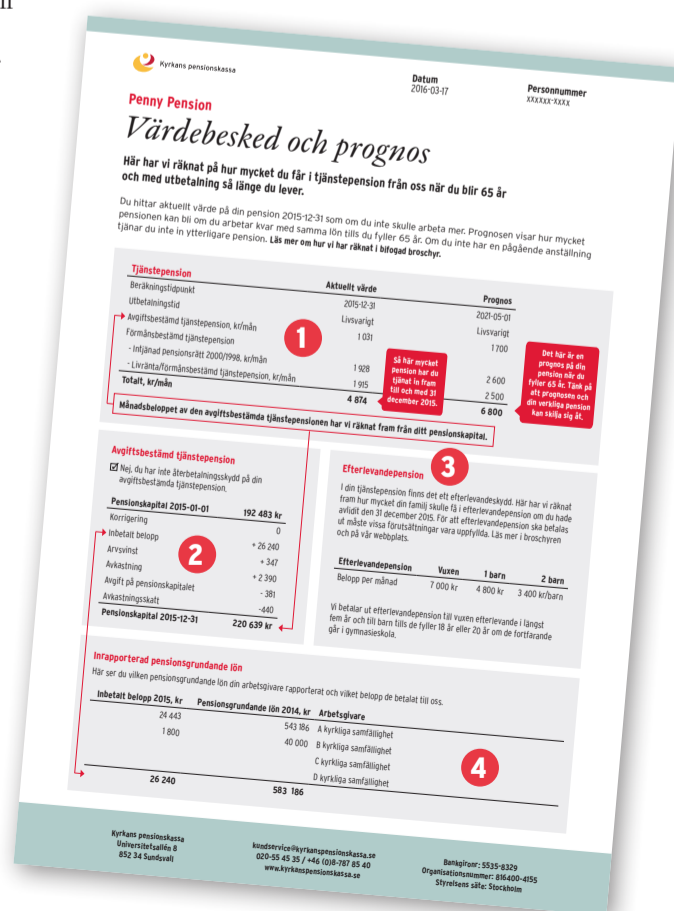
1 DIN PENSION PER MÅNAD
Aktuellt värde: så här mycket pension har du tjänat in till och med den 31 december 2015. Beloppet är beräknat som om du inte kommer att arbeta mer inom Svenska kyrkan och att du tar ut pension från och med den månad du fyller 65 år och så länge du lever.
Prognos: så här mycket kan du få i pension om du fortsätter att arbeta inom Svenska kyrkan tills du fyller 65 år.

2 DITT PENSIONS-KAPITAL
Pensionskapital 2015-12-31: här kan du se hur ditt pensionskapital förändrats under 2015. Hur stor din avgiftsbestämda pension blir beror på hur stort pensionskapitalet är när du går i pension. Det påverkas främst av vilken lön du har haft och hur länge du arbetat inom Svenska kyrkan.
När du ska gå i pension kan du välja under hur lång tid du vill ha din avgiftsbestämda tjänstepension utbetald. Pensionskapitalets

storlek och ditt val av utbetalningstid avgör hur stor din avgiftsbestämda tjänstepension blir per månad. Du väljer själv om du vill ha återbetalningsskydd på din avgiftsbestämda tjänstepension.

3 EFTERLEVANDE-PENSION
Belopp per månad: här kan du se hur mycket din familj skulle ha fått i efterlevandepension om du avlidit den 31 december 2015. Så länge du är anställd inom Svenska kyrkan omfattas du av en försäkring för efterlevandepension. Den innebär att din familj får en efterlevandepension utbetald från pensionskassan om du dör. Läs mer på sid 5.

4 DIN PENSIONS-GRUNDANDE LÖN
Här ser du vilken pensionsgrundande lön din arbetsgivare rapporterat och hur mycket som betalats in till din pension under 2015.

Gunilla Bergdoff, kyrkokamrer

”Här får jag både jobba med människor och siffror”

Gunilla Bergdoff hade både varit kommunanställd och jobbat inom näringslivet, men kände sig nyfiken på att arbeta i Svenska kyrkan. När tjänsten som kyrkokamrer i Laholms pastorat blev ledig, tvekade hon inte en sekund.

– Den passar mig som hand i handske. Jag är socionom och ekonom och här får jag både jobba med människor och siffror.

TEXT: MONICA FORSBERG BILD: PATRIK LJUNGMAN

I dag har Gunilla sin arbetsplats i Kyrkans hus, centralt i Laholm. Våren 2013 fick hon nämligen tjänsten som hon hade siktat in sig på. Som kyrkokamrer är hon ekonomi- och HR-ansvarig, men också arbetsledare och chef.

– Jag tycker om att värna om människor och jobbade bland annat som socialsekreterare innan jag läste ekonomi, berättar Gunilla.

KYRKAN HAR ALLTID funnits med som en naturlig del i hennes liv.

– Jag är allt det vanliga – döpt, konfirmerad och gift och mina barn går och har gått i kyrkans barn- och ungdomsverksamhet, säger Gunilla.

Som arbetsplats tycker hon att Svenska kyrkan är speciell – på ett positivt sätt.

– Våra medarbetarsamlingar inleds till exempel alltid med en morgonandakt där prästen säger några ord och vi sjunger en psalm. Det är en väldigt mysig stund och en bra början på mötet och på dagen.

Trots många års jobb som ekonom var det mycket nytt att sätta sig in i när Gunilla kom in i kyrkans värld. Förutom budgetarbete, ekonomiska utredningar och rollen som sekreterare i arbetsutskott, kyrkoråd och fullmäktige går mycket tid åt till personalfrågor. En stor del av verksamheten ligger på helger, så det behövs en hel del vikarier.

När det gäller pensionen har hon än så länge inte fått speciellt många frågor från de anställda.

– Jag ser det som min roll att kunna

informera om tjänstepensionen och hänvisa dem vidare, säger Gunilla.

Det egna pensionssparandet skulle hon egentligen vilja vara mer aktiv med, men med tre barn räcker tiden inte riktigt till.

– Jag och min man bor i hus och har alltid försökt amortera mycket. Det är vårt gemensamma pensionssparande. Jag har också sparat privat, men när avdragsrätten ändrades, så minskade jag ner på det. Det är en trygghet att ha, man vet ju inte vad som händer i framtiden.

Jobbet tar mycket tid och när Gunilla är ledig är det familjen som gäller. Ett relativt nytt intresse är hennes och maken Stefans löprundor.

– Ibland får vi barnen med oss också. Annars blir det mycket pyssel och pärlande med min dotter Julia och så tycker jag mycket om att baka bröd och göra marmelad eller chutney, säger Gunilla.

Du fick ditt drömjobb, blev det som du hade tänkt dig?

– Ja, jag trivs jättebra och jag måste ha talat väl om jobbet, för ett halvår efter att jag började, så sökte min man en liknande tjänst, fast i Halmstad. Det får man väl se som ett gott betyg. «

” Jag ser det som min roll att kunna informera om tjänstepensionen och hänvisa dem vidare

FAKTA »
Gunilla Bergdoff

Ålder: 51 år **Familj:** Gift med Stefan, kanslichef i Halmstads pastorat, barnen Philip, 17, David, 15, och Julia, 12 år, samt kaninerna Alice och Sixten **Bor:** Villa i Lilla Tjärby, Laholm **Gör:** Kyrkokamrer **Intressen:** Göra saker med familjen, baka, pyssla, springa och resa

Adam Ohlsson, kyrkomusiker

”Musiken tar vid när orden inte räcker till”

15 år gammal satte sig **Adam Ohlsson** för första gången vid kyrkorgeln i Kristine kyrka hemma i Jönköping. Där och då avgjordes hans yrkesval.

– Det var kärlek direkt. Jag började ta orgellektioner och tanken på att ägna mig åt musik på heltid växte fram.

TEXT: MONICA FORSBERG BILD: ANDRÉ DE LOISTED

Musiken har funnits i Adams liv sedan han var väldigt liten. Först i form av sång och blockflöjt, senare lärde han sig spela tvärflöjt och piano. Fotboll och annan idrott var aldrig intressant, i stället tillbringade Adam i stort sett alla veckans kvällar på kulturskolan i Jönköping.

I SAMBAND MED konfirmationen kom han in i kyrkans värld.

– Jag är uppvuxen i en ganska vanlig kristen familj. Själv tyckte jag inte att det kändes så relevant att konfirmera mig, men för mina föräldrar var det viktigt, och så här i efterhand är jag väldigt glad att jag gjorde det.

En dag fick Adam nämligen frågan om han ville spela tvärflöjt vid en gudstjänst.

– Det ville jag jättegärna. Musikerna i Sofiakyrkan, där jag gick och läste, var väldigt bra på att ta tillvara på förmågor.

De gav mig också chansen att börja spela kyrkorgel.

Han minns tydligt den mäktiga känslan från första mötet med instrumentet.

– Orgeln var placerad på kyrkans läktare med spelbordet utåt. Det var som att manövrera en stor farkost att sitta där med alla dessa knappar och spakar framför sig och blicka ut över den stora kyrkan samtidigt som tonerna vällde fram bakom mig.

TANKEN PÅ ATT få ha musiken som jobb lockade Adam och han började ställa in siktet på att bli kyrkomusiker. Men en liten osäkerhet fanns kvar.

– Efter studenten vikarierade jag i kyrkan och en dag fick jag en stark upplevelse av att jag hade en viktig uppgift att fylla.

Det var under en lunch med kyrkoherden som samtalet kom in på Adams framtidsplaner:

– Han sa, att ska man ha en bra grund att stå på, så räcker det inte att spela för att få betalt, utan musiken ska vara ett verktyg för att sprida evangeliet. De orden blev väldigt betydelsefulla för mig, berättar Adam, som nu la in en högre växel i sitt övande. Målet var att komma in på Musikhögskolan.

I JUNI 2015 - SEX INTENSIVA och roliga år senare – spelade han sin examenskonsert i S:t Johannes kyrka i Malmö. Då hade han utbildat sig både till kantor och organist, och mellan varven hunnit jobba en hel del. Ett par månader senare fick han sin första ”riktiga” tjänst, ett ettårigt vikariat som kyrkomusiker i Vellinge-Månstorps församling, två mil söder om Malmö.

Från Musikhögskolan har han en bred musikalisk bas och det behövs – som kyrkomusiker måste man behärska många genrer. Vid vigslar, dop och begravningar är det ofta familjens önskemål som styr musikvalet.

– Det gör mitt arbete väldigt omväxlande. Det händer att de vill ha en låt som är populär nu. Har jag inte hört den förut, så är det bara att lära sig spela den.

För Adam fyller musiken en oersättlig funktion vid gudstjänster och förrättningar.

– Musiken tar vid när orden inte räcker till. Den kan till exempel förmedla tröst och ljusa minnen vid en begravning.

Med en sambo som också är kyrkomusiker blir det mycket musik även utanför jobbet.

– När vi är lediga går vi gärna på konserthuset och operan eller på teater och museer, säger Adam.

Hemma lyssnar han helst på Bach, men också på den musiken som fanns i pappas skivsamling när han var liten.

– Då tyckte man att det var gubbrock, Paul Simon, Billy Joel, den äldre sortens pop med genomtänkta arrangemang, uppskattar jag väldigt mycket.

ADAMS ARBETSVECKOR ser olika ut, men fylls med körrepetitioner, övning vid orgeln, administration, möten och ofta någon begravning, ett dop eller en vigsel. Allra bäst trivs han på söndagsförmiddagarna.

– Det är definitivt den bästa stunden på hela veckan. Jag tycker om att komma

”Det var som att manövrera en stor farkost att sitta där med alla dessa knappar och spakar framför sig och blicka ut över den stora kyrkan samtidigt som tonerna vällde fram bakom mig.”

tidigt till kyrkan, när bara vaktmästaren är på plats, och lägga sista handen vid musiken inför gudstjänsten.

– Söndagsgudstjänsten rymmer allt. Du kan ha kören med dig och ofta finns det plats för improvisation vid orgeln, fortsätter han.

SOM NYEXAMINERAD HAR Adam inte hunnit fundera så mycket på sin framtida pension.

– Jag vikarierade jättemycket under studietiden, men då handlade det om en extra inkomst och ett sätt att klara hyran. Nu känner jag att jag vill skaffa mig lite mer koll. Det pratas ju mycket om att vi som är unga idag inte kommer att få så mycket i pension. «

Tillsammans. En av arbetsveckans fasta punkter är körrepetitionerna. "I mitt jobb får man musicera både med amatörer och professionella, det ger väldigt mycket", säger Adam.

FAKTA »
Adam Ohlsson

Ålder: 27 år **Familj:** Sambon Lisa, som också är kyrkomusiker, lillebror och föräldrar **Bor:** Lägenhet i Malmö
Gör: Kyrkomusiker i Vellinge-Månstorps församling **Intressen:** Musik, mat och dryck, politik

Kurt Hallberg, kyrkogårdsarbetare

”Det blev ju en slant över som är bra att ha nu”

1967 började **Kurt Hallberg** arbeta som kyrkogårdsarbetare i Österhaninge. Tanken var att jobba över sommaren eftersom han ville ”arbeta utomhus med något fysiskt”. Det som skulle bli drygt ett halvår blev istället 40 år.

TEXT: CHRISTIAN ALBINSSON BILD: KRISTOFER HEDLUND

Jag var ung och visste inte vad jag ville jobba med. Det kändes som att de flesta kompisar hade full koll på vad de ville bli, men jag hade ingen aning. Jag hade den kristna tron som grund och jag gillade trädgårdsarbete, men jag trodde aldrig att jag skulle stanna i 40 år, säger Kurt Hallberg som sedan åtta år är pensionär.

På Kurts avtackning med medarbetarna kunde han konstatera att han kände sig nöjd och tillfreds när han blickade tillbaka på sitt arbetsliv.

– Jag sa det från botten av mitt hjärta och det är väldigt skönt att känna sig nöjd med sitt yrkesliv. Jag gillade Svenska kyrkan som arbetsgivare, jag gillade mina medarbetare och mina arbetsuppgifter, konstaterar Kurt.

DET SOM BÖRJADE med kyrkogårdsarbete övergick snart till en chefstjänst och Kurt har således både arbetat på den administrativa sidan och ute på fältet. Det är variationen som gjorde att han stannade inom Svenska kyrkan hela yrkeslivet.

– Kyrkogårdsarbetare har ett väldigt brett jobb. Vi är murare, snickare och fixare. Ena dagen måste det byggas ett staket, dagen efter gräver vi en grav, klipper gräset eller skottar snö och sandar på vintern. Variationen är det roliga.

Det fysiska med arbetet tilltalar Kurt, som mycket tack vare sitt arbete har

kunnat hålla sig i bra form genom hela livet.

– En sommar grävde jag åtta gravar på en vecka. Det är bra styrke- och konditionsträning, konstaterar han.

UTÖVER ATT SKÖTA kyrkogårdarna blir ofta kyrkogårdsarbetarna samtalspartner för de som besöker kyrkogården.

– Jag har genom åren märkt att det var många som uppskattade att även prata med en person som inte är präst, som ett slags komplement. Jag utgick från mina egna erfarenheter och har haft många givande samtal genom åren. Jag tror att det är bra att kyrkogårdsarbetaren får en utbildning i att möta sörjande individer.

DET TOG GANSKA lång tid innan Kurt började fundera på sin pension och hålla koll på om den gick upp eller ner.

– Det blev ju en slant över som är bra att ha nu, konstaterar Kurt förnöjt som berättar att han fortfarande har en fot kvar i sin gamla arbetsmiljö, trots att han har varit pensionär i åtta år.

– Igår var jag förbi med lite fikabullar och hälsade på mina gamla kompisar. Vi drog igång en hel del projekt innan jag gick i pension och det är kul att se att de har realiserats och att det blev bra. Det är roligt att följa utvecklingen, summerar Kurt. «

” Jag har genom åren märkt att det var många som uppskattade att även prata med en person som inte är präst, som ett slags komplement.

FAKTA »
Kurt Hallberg

Ålder: 72 år **Familj:** Gift med Eva, tre vuxna barn samt barnbarn
Bor: Villa i Vendelsö, Stockholm **Gör:** Pensionär
Intressen: Naturen och fysisk aktivitet

Så tar vi hand om pensionspengarna

Varje gång du som är anställd inom Svenska kyrkan får din lön betalar arbetsgivaren också in pengar till din framtida pension. Pensionskapitalet, idag drygt 14,5 miljarder kronor, förvaltas av Kyrkans pensionskassa.

- Bland våra försäkrade finns drygt 17 000 pensionärer, som ska ha pension varje månad, men också anställda som har 40 år kvar till sin första pensionsutbetalning. Det måste vi ta hänsyn till när vi placerar kapitalet, förklarar Carl Cederberg, VD.

På kommande sidor kan du läsa mer om hur vi placerar dina pengar, vem som fattar besluten, och hur vi som investerare tar vårt ansvar för en bättre värld.

**MÅL &
STRATEGI**

**ANSVAR
& BESLUT**

**PLACERINGS-
TILLGÅNGAR**

**ETISKA
INVESTERINGAR**

**AVKASTNING
OCH SOLVENS**

KAPITALFÖRVALTNING

MÅL & STRATEGI

Så placerar vi dina pengar

Kyrkans pensionskassa ska göra bra investeringar, som skapar god avkastning på dina pensionspengar till en begränsad risk. Placeringsriktlinjerna sätter ramarna för hur det ska gå till. De beskriver vilka placeringar som får göras, vem som beslutar i olika frågor, vilka kontroller som ska genomföras och hur rapportering till styrelsen ska ske.

DU SKA FÅ BRA AVKASTNING

De här målen har Kyrkans pensionskassa när vi placerar dina pengar:

» Avgiftsbestämt pensionskapital

- Svenska kyrkans anställda ska få minst lika bra avkastning över tid på sina pensionspremier som om kapitalet hade förvaltats hos något annat försäkringsbolag.

» Förmånsbestämt pensionskapital

- avkastningen ska finansiera de förmånsnivåer som finns i kollektivavtalet.

SÄKER FÖRVALTNING AV TJÄNSTEPENSIONEN

Kapitalet för avgiftsbestämd pension och förmånsbestämd pension förvaltas var för sig. Tillgångarna i respektive försäkring är uppdelade på två portföljer, skuld täckningsportföljen och portföljen med fria tillgångar.

Avgiftsbestämd pension

Fria tillgångar

Skuld täckningsportfölj

Förmånsbestämd pension

Fria tillgångar

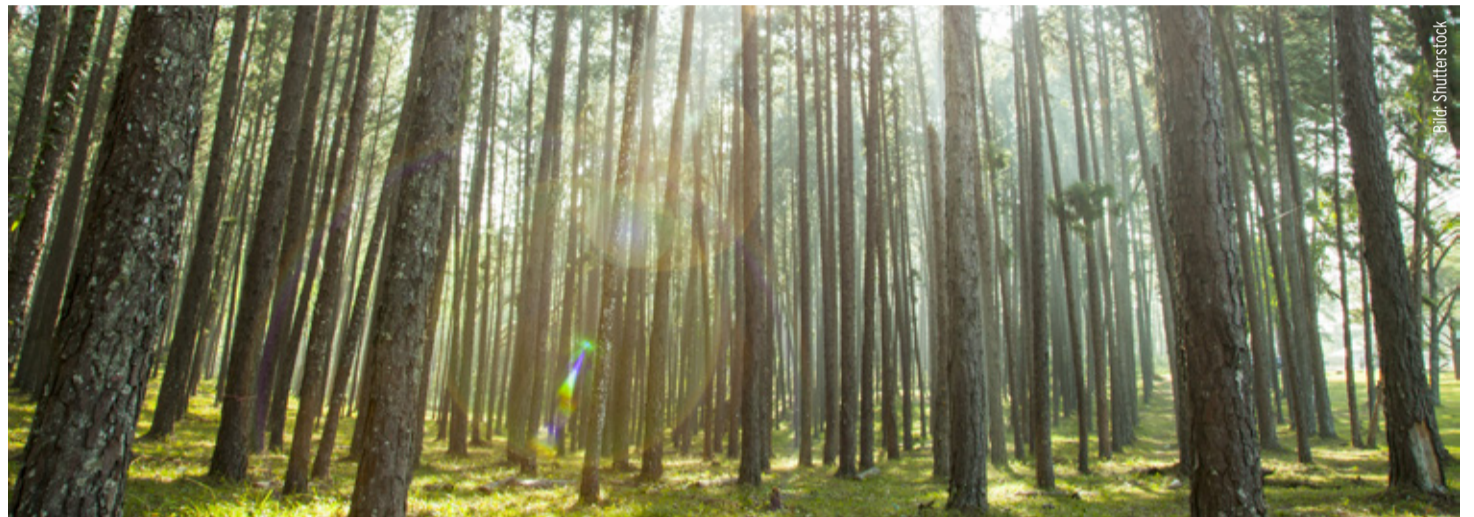
Skuld täckningsportfölj

» **Skuld täckningsportföljen** ska motsvara den skuld som pensionskassan har till dagens och framtidens pensionärer och täcka utbetalningarna av tjänstepensioner. Det innebär att löptiderna på placeringarna så långt som möjligt anpassas efter kommande pensionsutbetalningar. Skuld täckningsportföljen består enbart av räntebärande tillgångar.

» **Portföljen med fria tillgångar** ska motsvara eget kapital, det vill säga pensionskassans buffert. Fria tillgångar består av aktier, fastigheter och alternativa placeringar.

PLACERINGS-TILLGÅNGAR

Kyrkans pensionskassa placerar pensionspengarna i fyra olika tillgångsslag. Störst är räntebärande värdepapper, därefter i storleksordning aktier, fastigheter och alternativa placeringar.

AKTIER

Bra både för fonden och för världen

Investmentbolag har ofta rykte om sig att fokusera på avkastning, ibland till varje pris. Men med en hållbarhetsfilosofi som grund och en mycket human syn på världen är fondförvaltaren Generation Investment Management allt annat än en stereotyp. För Kyrkans pensionskassa passar Generations filosofi som hand i handsken.

TEXT: CHRISTIAN ALBINSSON

LONDONBASERADE GENERATION startade sin verksamhet år 2004 och redan då fanns en tydlig koppling till Sverige.

- När vi var nya och letade efter kunder insåg vi att Sverige var mycket bra på de saker som vi brydde oss om. Vi lärde oss tidigt en hel del av Sverige. Vi fick feedback, frågor och förslag från svenska kunder, vilket kraftigt formade vårt företags utveckling. Vi började faktiskt arbeta med Svenska kyrkans finanser först och fick sedan chansen att förvalta även pensionskapital, konstaterar Mark Mills som är delägare i företaget.

- Svenska kyrkan förkroppsligar nästan allt som vi bryr oss om och de saker som vi älskar när det kommer till Sverige. Det är därför som Kyrkans pensionskassa är en av våra viktigaste och bästa kunder, fortsätter han.

I GENERATION FINNER vi kärnvärden som liknar Svenska kyrkans, samt värden som kompletterar med ett globalt perspektiv på hållbarhet. Generation har flera partners som arbetar för en bättre värld, utifrån både etiska förtecken och ekonomiska.

- Vi har funnit att det verkligen lönar sig att integrera ett hållbarhetsperspektiv i vår analys av möjliga investeringar. Genom att investera på lång sikt, och

med hållbarhet som utgångspunkt, undviker vi företag som påverkas av dålig press, bristande stöd hos allmänheten eller restriktioner. I allmänhet är företag som bryr sig om hållbarhet helt enkelt bättre investeringar.

ATT FÖRVALTA KYRKANS pensionskassas kapital ses av Generation som ett stort ansvar och ett hedrande uppdrag. Det dagliga arbetet består främst av att leta efter sätt att förbättra verksamheter, hitta nya investeringsmöjligheter och naturligtvis öka värdet på tillgångarna.

- Vi letar efter investeringar som är långsiktiga, hållbara och som följer värderingar som kyrkan kan stå bakom. Vi har många strategier för att se till att vi får bästa möjliga avkastning. Till att börja med har vi något som kallas Global Equity, vilket enkelt uttryckt innebär att vi tittar på investeringar från ett globalt perspektiv. Vi ser också till investeringar som gör det möjligt för oss att positivt påverka utvecklings- och klimataspekter, den strategin kallar vi Climate Solutions. Asien har också blivit en mycket viktig region, då det är en tillväxtmarknad med stora investeringsmöjligheter. Kredithantering för mindre och medelstora företag är en viktig del av vår verksamhet i Asien, vilket gett oss möjlighet

” Svenska kyrkan förkroppsligar nästan allt som vi bryr oss om och de saker som vi älskar när det kommer till Sverige.

Mark Mills, delägare
Generation Investment Management

att förbättra villkoren för många, samtidigt som det är goda investeringar.

PRECIS SOM INOM Svenska kyrkan är forskning och stiftelser en del av Generations DNA.

- 5 procent av företagets vinst går till vår stiftelse. Det handlar om hållbar kapitalism, som vi tror är den rätta vägen att gå. Vi vill vara med och aktivt skapa vår framtid, vilket naturligtvis gynnas av långsiktiga investeringar. Vi möjliggör också en hel del forskning och vi har insett att vi har mycket att lära av våra kunder när det gäller att tillsammans utveckla vårt samhälle.

MARK MILLS AVSLUTAR intervjun med en personlig utläggning adresserad till alla medarbetare inom Svenska kyrkan vars pensioner Generation förvaltar.

- Vi vill att ni ska veta att vi är hedrade och oerhört glada över att ha fått chansen att arbeta med en kund som förstår vikten av hållbarhet och ett långsiktigt perspektiv. Detta är ett bra sätt att investera pengar och det är bra för världen. Det finns ingen kompromiss för oss. «

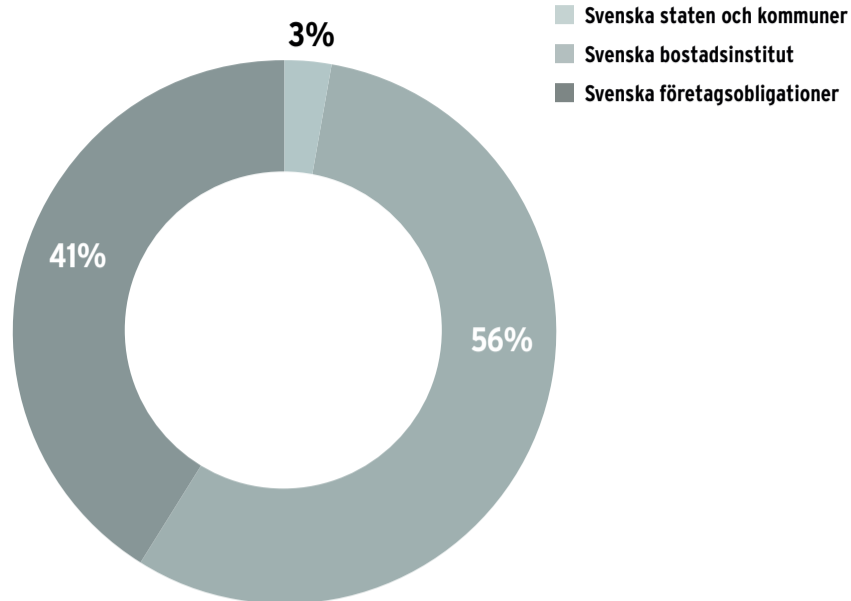
KAPITALFÖRVALTNING

RÄNTEBÄRANDE VÄRDEPAPPER

Räntebärande värdepapper står för knappt 60 procent av våra placeringar. Det är placeringar med låg risk, som ligger i skuld-täckningsportföljen. Pensionskapital som ska betalas ut inom kort placeras i obligationer med kortare löptid, och pensionskapital som ska betalas ut långt fram i tiden i obligationer med längre löptid.

Kyrkans pensionskassa placerar i:

- » stats- och kommunobligationer
- » bostadsobligationer, till exempel Stadshypotek och Swedbank Hypotek.
- » företagsobligationer, till exempel Akademiska hus, som äger universitets- och högskolefastigheter, och statliga Sveaskog, Sveriges största skogsägare.

ALTERNATIVA PLACERINGAR

Även alternativa placeringar ligger i portföljen med fria tillgångar. Utgångspunkten för de här placeringarna är att ha en låg korrelation mot aktier och räntor och risken ska vara lägre än mot aktier.

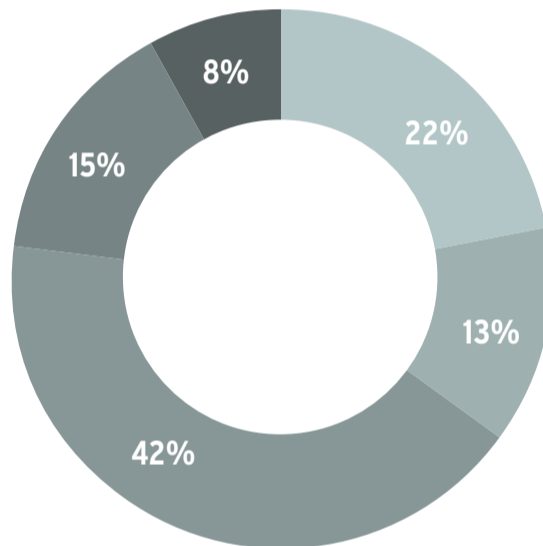
Exempel på investeringar:

- » miljöteknikfonden Alder
- » räntehedgefonden Nordkinn

AKTIER

Aktier är vårt näst största tillgångsslag och ligger i portföljen med fria tillgångar. Aktieplaceringar görs endast i aktiefonder. Den 31 december 2015 bestod aktieportföljen av 52 procent svenska investeringar och 48 procent utländska. Aktiefonder som pensionskassan placerar i:

- SEB Ethos Aktiefond
- Nordea Swedish Stars
- SEB Etisk Global Indexfond
- Generation IM Global Equity Fund
- Generation IM Asia Fund

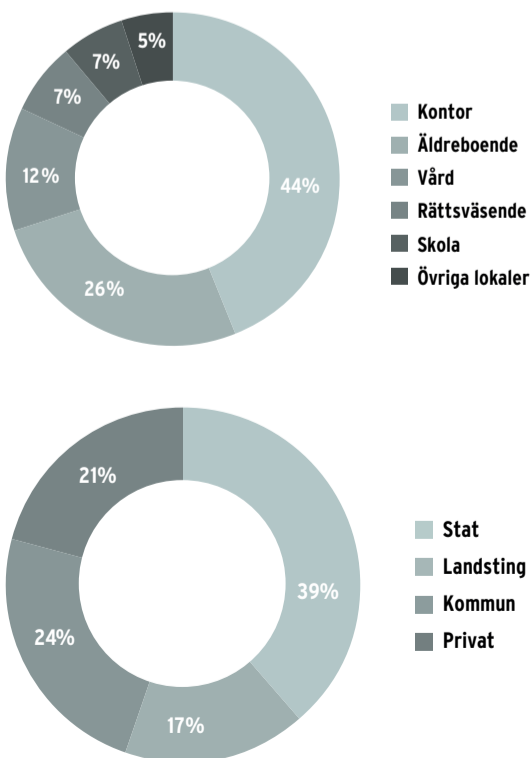
FASTIGHETER

Fastighets AB Stenvalvet är namnet på Kyrkans pensionskassas fastighetsbolag. Tillsammans med AI Pension, tjänstepensionsbolaget Alecta, Kåpan pensioner försäkringsförening och Stiftelsen för Strategisk Forskning äger vi mer än 100 samhällsfastigheter runt om i Sverige.

- Målet är att ge en trygg och långsiktig avkastning på ägarnas pensionskapital och samtidigt bidra med lokaler till en bra samhällsservice, säger Magnus Edlund, VD på Stenvalvet.

Bolaget är nämligen specialiserat på fastigheter med lokaler för offentligt finansierad verksamhet. Stat, kommuner och landsting står för 80 procent av hyresintäkterna och bland hyresgästerna finns såväl skolor, vårdcentraler och äldreboenden som Länsstyrelser, Polismyndigheten och Sveriges domstolar. Tillgångsslaget fastigheter ligger i Kyrkans pensionskassas portfölj med fria tillgångar.

Fastighetsbestånd baserat på hyra

FAKTA »

STENVALVET

- Marknadsvärde:** cirka 7,5 miljarder kronor
- Hyresvärde:** cirka 683 miljoner kronor
- Antal fastigheter:** 101
- Uthyrbar area:** cirka 506 000 m²
- Genomsnittslängd på hyresavtal:** cirka 6 år

Hallå där...

Ulrica Staaf
Kyrkans pensionskassas kundservice

Kan jag välja hur mitt pensionskapital ska placeras?

- Nej, ditt pensionskapital förvaltas av Kyrkans pensionskassa i en traditionell pensionsförsäkring, vilket också betyder att ditt garanterade pensionskapital inte kan minska.

ANSVAR & BESLUT

Pensionspengarna växer tryggt

Ansvar för att Kyrkans pensionskassa gör bra investeringar och att dina pensionspengar växer vilar på styrelsen, arbetsutskottet, VD och placeringsrådet. De fyra organen har olika ansvarsuppgifter inom kapitalförvaltningen.

» **STYRELSEN** svarar bland annat för att kapitalförvaltningen har en tillförlitlig finansiell rapportering, att verksamheten följer lagar förordningar och myndighetsföreskrifter, beslutar i strategiska frågor och fastställer placeringsriktlinjerna.

» **ARBETSUTSKOTTET (AU)** förbereder ärenden inom placeringsverksamheten som styrelsen tar beslut i och följer utvecklingen av kapitalförvaltningen. I det fall en placering ska ske i en ny alternativ tillgång beslutar AU om de närmare detaljerna kring placeringen, och ska en placering ske i form av diskretionär förvaltning beslutar AU vilken förvaltare som ska anlitas och hur förvaltningsuppdraget ska utformas.

» **VD** ansvarar för rapporteringen om placeringsverksamheten till arbetsutskottet och styrelsen. VD verkställer beslut, håller löpande kontakt med externa förvaltare och depåbank och svarar för att överföring av kapital mellan skuld-täckningsportföljer och portföljer med fria tillgångar utförs. VD beslutar om tillgångsfördelning i portföljerna med fria tillgångar samt om nivå för durationsmatchning och storlek på skuld-täckningsportföljerna inom ramen för placeringsriktlinjerna.

» PLACERINGSRÅDET

Placeringsrådet är ett stöd och rådgivande åt arbetsutskottet i frågor som rör kapitalförvaltning.

Rådet består av tre externa ledamöter som innehar särskild kunskap om kapitalförvaltning och finansiella marknader. När placeringsrådet sammanträder, två till tre gånger om året, deltar arbetsutskottet.

Styrelsen utser placeringsrådet som utgörs av:

Magnus Dahlquist

Född: 1968 **Invald:** 2011

Professor i finansiell ekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm samt anknuten forskare vid Centre for Economic Policy Research (CEPR) i London och Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement (NETSPAR) i Nederländerna. Ledamot i placeringsrådet för Polarpriset och Nobelstiftelsen.

Kajsa Lindståhl

Född: 1943 **Invald:** 2008

Styrelseordförande i Södersjukhuset AB och Stiftelsen Tumba Bruk. Styrelseledamot i Thule-stiftelsen. Ledamot i Kapitalförvaltningsrådet för Svenska kyrkans nationella nivå, Skandias fullmäktige och Swedsecs disciplinnämnd.

Olle Stångberg

Född: 1945 **Invald:** 2013

Civilekonom. Konsult med uppdrag främst inom statlig finansiell förvaltning. Tidigare bland annat fondchef på Kammarkollegiet och departementsråd i Regeringskansliet.

ETISKA
INVESTERINGAR

Etiska placeringar skapar värde

Ett av Kyrkans pensionskassas mål är att skapa en så konkurrenskraftig avkastning som möjligt med hjälp av en säker och trygg förvaltningsstrategi. Pengarna ska dessutom växa på ett hållbart sätt.

- Kan vi investera konkurrenskraftigt och samtidigt göra det hållbart så är det optimalt, konstaterar Carl Cederberg som är VD för Kyrkans pensionskassa.

TEXT: CHRISTIAN ALBINSSON BILD: KRISTOFER HEDLUND

ÖVERLAG FÖLJER KYRKANS pensionskassa Svenska kyrkans finanspolicy. Höga krav ställs därmed på hållbarhet och etik.

- Vi förvaltar medlemmarnas pengar och jag tror att de anställda inom Svenska kyrkan värdesätter vårt fokus på hållbarhet. Det jag gillar med det kristna budskapet – tanken om att behandla andra som du själv vill bli behandlad – är även grunden i hållbarhet, konstaterar Carl Cederberg som inte ser att inriktningen på hållbarhet gör arbetet med kapitalplacering varken svårare eller dyrare.

- Generellt sett innebär det inte högre förvaltningskostnader att investera hållbart, men det är klart att någon måste arbeta med att se till att riktlinjerna följs. Ingenting är gratis – inte hållbarhet heller, säger han och fortsätter:

- För mig handlar det dock om sunt förnuft, det kan inte vara ett problem att inte investera i vapen, företag som jobbar med barnarbete eller företag som struntar i lagar och regler. Över tiden blir sådana företag inte framgångsrika och därmed levererar de sämre avkastning. Det tar lång tid att bygga upp ett varumärke men går snabbt att rasera, se exempelvis på Volkswagen. Mäter vi på

de senaste fem åren är vi bland de bästa avseende avkastning av jämförbara tjänstepensionskassor, vilket bevisar att en hållbar investeringsstrategi även levererar avkastning.

JUST NU ÄR DET många som pratar om hållbarhet, det har nästan blivit lite mode. För Kyrkans pensionskassa är det dock inte något nytt.

- Vi började tidigt arbeta med hållbarhetsfrågor och har successivt ökat fokus på hållbarhet. När det börjar bli lite mode blir jag dock lite misstänksam på ärligheten, konstaterar Carl och fortsätter:

- Vi tror på detta och gör det inte för att vi måste. Kan vi investera konkurrenskraftigt och samtidigt påverka kommande generationer positivt så känns det väldigt bra i magen. Vi ska bidra positivt och samtidigt tjäna pengar till våra pensionärer. Som kapitalförvaltare har man verkligen en stor möjlighet att påverka och den chansen ska vi ta vara på.

ÖVERLAG FINNS DET anledning att vara ganska positiv till utvecklingen inom hållbarhetsområdet, menar Carl Ceder-

”

Det jag gillar med det kristna budskapet – tanken om att behandla andra som du själv vill bli behandlad – är även grunden i hållbarhet.

Carl Cederberg,
VD Kyrkans
Pensionskassa

berg. Barack Obama pratar exempelvis på ett diametralt annat sätt än sin föregångare om klimatet och även Kina inser att det inte fungerar att producera utan att tänka på konsekvenserna.

- Kineserna inser att det till slut inte är så kul att bo i storstäderna när man måste bära ansiktsmask när man går på gatorna. Utvecklingen sätter ett tryck på långsiktiga investeringar i hållbarhet.

KYRKANS PENSIONS KASSA JOBBAR inte bara med att aktivt välja bort investeringar utan även med positiv screening, alltså att identifiera företag som är duktiga på hållbarhetsarbete. Det handlar exempelvis om företag som sparar energi eller jobbar med att få ner luftföroreningarna.

- Genom arbetet med den positiva screeningen skiljer vi oss från andra aktörer.

Jag hoppas dock att vi om fem år inte kommer att prata om hållbarhetsstrategier längre, utan att det kommer vara en naturlig självklarhet i all fundamental analys. «

FAKTA » Carl Cederberg

Yrke: VD

Fritiden: Umgås jag gärna med nära och kära. Gillar att resa och tar gärna till mig en god bok. Gillar även skidåkning och försöker lära mig spela golf.

Tidigare jobb: Arbetat med global tillgångsallokering hos Storebrand Asset Management och bland annat haft huvudansvaret för SPP:s generationsfonder samt SPP Mix Fondförsäkring. Varit aktiechef på KP Pension & Försäkring som förvaldade Konsumentkooperationens Pensionskassa och Pensionsstiftelse. Var även KP:s representant i Accent Equitys Partners Investeringskommitté.

Med hänsyn till människor och miljö

Kyrkans pensionskassas fokus ligger på att investera i företag som på olika sätt medverkar till en hållbar utveckling.

Det gör att till exempel bolag som producerar vapen, tobak eller pornografi, går bort, liksom olje- och kolbolag. Vi ställer också tuffa krav när det gäller alkohol och spel.

På detta sätt kombineras negativ (uteslutande) screening och positiv screening (där duktiga bolag väljs in).

Långsiktiga investeringar.
Att placera pengarna hållbart är
varken dyrare eller svårare,
konstaterar Carl Cederberg.

AVKASTNING OCH SOLVENS

AVKASTNING

Hur stor avkastningen på dina pensionspengar blir beror på i vilka tillgångslag vi placerat, fördelningen mellan räntebärande värdepapper, aktier, alternativa placeringar och fastigheter och utvecklingen på de finansiella marknaderna.

1,8 PROCENT

så stor var Kyrkans pensionskassas totalavkastning 2015. Totalavkastningen är summan av värdetförändring och direktavkastning (till exempel aktieutdelning och ränteutbetalningar) på tillgångarna. Den genomsnittliga totalavkastningen 2015 för övriga pensionsförvaltare var 4,6 procent*.

* Källa: Svensk Försäkrings branschstatistik

SOLVENS

Solvensgraden är det viktigaste måttet på finansiell styrka hos en pensionsförvaltare. Den visar marknadsvärdet av pensionskassans tillgångar i förhållande till värdet av totalt garanterade pensioner.

166 PROCENT

var pensionskassans solvensgrad vid årsskiftet 2015-2016. Det betyder att vi har ett kapital som är 66 procent större än värdet på våra pensionsåtaganden. Vid föregående årsskifte var solvensgraden 162 procent.

FÖRVALTAT KAPITAL

Pensionskassans förvaltade kapital uppgick till

14 542 MILJONER KRONOR

den 31 december 2015.

Fullmäktige

- representerar både anställda och arbetsgivare

I fullmäktige, pensionskassans högsta beslutande organ, har företrädare för Svenska kyrkans anställda och arbetsgivare lika många platser. Över dem vakar en oberoende ordförande som utsetts gemensamt av parterna.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation

Arbetsgivarorganisationen representerar Svenska kyrkans arbetsgivare. Organisationens namn förkortas SKAO.

Fullmäktige

Fullmäktige utser styrelse och revisorer, samt beslutar om bland annat stadgar, budget och årsredovisning.

15 LEDAMÖTER OCH LIKA MÅNGA ERSÄTTARE

Ordförande

Christina Rogestam är fullmäktiges ordförande. Ordförande utses gemensamt av SKAO och facken. Vice ordförande är Lasse Thörn.

Övriga ledamöter

SKAO nominerar 7 ledamöter till fullmäktige. Facken nominerar lika många enligt följande: Kommunal 3, Kyrka 2, Vision 1 och Lärarförbundet 1.

SKAO: Roland Rova, Kerstin Abelsson, Birgitta Brandsjö, Bertil Burén, Camilla Ruben, Jan Ryde & Ylva Wählin.

Kommunal: Anette Gardell, Mahlin Bergman & Robert Eriksson.

Kyrka: Bror Holm & Annika Svensson

Vision: Helena Fyhr Abrahamsson

Lärarförbundet: Ingela Sjögren

Fackliga organisationer

Fyra fackförbund representerar Svenska kyrkans anställda.

FAKTA » Vem företräder fackförbunden?

SVENSKA KOMMUNALARBEJTARE-FÖRBUNDET

Har cirka 6 100 medlemmar som arbetar inom Svenska kyrkan. De största yrkesgrupperna är **kyrkvaktmästare, kyrkogårdsarbetare, krematoriearbetare, barnskötare, samt städ- och kökspersonal.**

KYRKANS AKADEMIKERFÖRBUND

Företräder akademiker anställda av Svenska kyrkan. De flesta av de cirka 5 000 medlemmarna är **präster, diakoner och pedagoger.**

VISION

Har cirka 4 700 medlemmar inom Svenska kyrkan. Här finns yrkestitlar som **församlingspedagog, förskolechef, konsulent, diakon, kyrkoherde, komminister, biskop, trädgårdsingenjör, kyrkogårdsföreståndare, arbetsledare, vaktmästare, krematorieföreståndare, chef inom kyrkogårds- eller fastighetsförvaltning, ekonom, utredningssekreterare, personalkonsulent, informationssekreterare, IT-tekniker, löne- ekonomi- förvaltnings- och informationsassistenter, kanslichef, avdelningschef med flera.**

LÄRARFÖRBUNDET

Lärarförbundet har cirka 2 500 medlemmar som är anställda inom Svenska kyrkan. De flesta arbetar som **musiker, förskollärare och församlingspedagoger.**

FAKTA » Revisorernas uppgift

För att läsa vad revisorerna granskar se revisionsberättelsen på sidan 39. Där framgår även revisionens inriktning och slutsatser.

Ersättningskommitten

3 LEDAMÖTER

SKAO och facken utser vardera en ledamot. Fullmäktiges ordförande är självskriven ledamot.

Revisorer

3 REVISORER

Auktoriserad revisor utses av fullmäktige. SKAO:s respektive fackens ledamöter i fullmäktige utser vardera en lekmannarevisor.

FAKTA » Vad gör ersättningskommitten?

Styrelsen tar fram förslag som fullmäktige beslutar om - med ett undantag. När det gäller hur mycket styrelsen, fullmäktige och revisorerna ska ha i arvode för sitt arbete är det istället ersättningskommitten som tar fram förslag. Detta för att undvika att styrelseledamöterna lämnar förslag om sina egna arvoden.

Styrelsen

6 LEDAMÖTER OCH LIKA MÅNGA ERSÄTTARE

Dag Klackenbergh, styrelsens ordförande

SKAO utser 3 ledamöter, varav en är ordförande. Facken utser 3 ledamöter, varav en vice ordförande. På sidan 15 framgår styrelsens ansvarsområden.

Arbetsutskottet (AU)

3 LEDAMÖTER

Styrelsens ordförande och vice ordförande, samt en av ledamöterna som SKAO utsett i styrelsen utgör arbetsutskottet. På sidan 15 framgår arbetsutskottets ansvarsområden.

ÅRSREDOVISNINGEN

Årsredovisningen

Med över 14,5 miljarder i tillgångar och mer än 73 000 försäkrade är Kyrkans pensionskassa inte längre en liten pensionsförvaltare - men inte heller en stor. På kommande sidor finns alla detaljer och siffror för dig som är nyfiken på hur det gick för oss under 2015.

20 VD HAR ORDET

21 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

- 21 1. Beslutsorganisation
- 22 2. Viktiga händelser under året
- 23 3. Försäkringsrörelsen
- 24 4. Kapitalförvaltningen

29 FINANSIELLA RAPPORTER

- 29 Femårsöversikt
- 29 Resultaträkning
- 29 Resultatanalys
- 30 Balansräkning

30 Förändring i eget kapital

30 Kassaflödesanalys

31 NOTER

- 31 Not 1. Redovisningsprinciper
- 32 Not 2. Risker och riskhantering
- 34 Not 3. Premieinkomst
- 34 Not 4. Kapitalavkastning, intäkter
- 34 Not 5. Orealiserade vinster på placeringstillgångar
- 34 Not 6. Utbetalda försäkringsersättningar
- 34 Not 7. Driftskostnader
- 34 Not 8. Kapitalavkastning, kostnader

34 Not 9. Orealiserade förluster på placeringstillgångar

35 Not 10. Skatt

35 Not 11. Aktier och andelar i intressebolag

35 Not 12. Kategorisering av finansiella instrument

35 Not 13. Värderingskategori för finansiella instrument värderade till verkligt värde

36 Not 14. Aktier och andelar

36 Not 15. Obligationer och andra räntebärande värdepapper

36 Not 16. Lån med säkerhet i fast egendom

36 Not 17. Övriga lån

36 Not 18. Immateriella anläggningstillgångar

37 Not 19. Försäkringstekniska avsättningar

37 Not 20. Övriga skulder

37 Not 21. Ställda säkerheter

37 Not 22. Åtaganden

37 Not 23. Medelantal anställda samt löner och ersättningar

37 Not 24. Uppllysning om revisorers arvode

37 Not 25. Närstående

38 Not 26. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

38 UNDERSKRIFTER

39 REVISIONSBERÄTTELSE

VD HAR ORDET

Stärkt finansiell ställning!

VD HAR ORDET

Bild: Patrik Ljungman

EKONOMISKA LÄGET

Det framtida konjunkturscenariot präglas av ovanligt stor osäkerhet. Redan strax efter den stora finansiella krisen trodde många ekonomer att det skulle ta lång tid för konjunkturen att återvända till ett normalt historiskt mönster. Detta har besannats och den utvecklade delen av världsekonomin befinner sig nu sju år efter krisen fortfarande i en slags återhämtningsfas. Ett återkommande tema under 2015 var om den amerikanska konjunkturen skulle bli tillräckligt robust för att centralbanken skulle kunna påbörja en normalisering av styrräntan. Eller om en ny konjunkturförsvagning riskerade skapa en situation där centralbanken skulle stå utan möjligheter att stimulera ekonomin då möjligheten att påverka via styrräntan i praktiken är slut. Rädslan för en ny recession i USA ser dock ut att vara låg då ekonomin skapar jobb i en takt som fört ned arbetslösheten till låga nivåer och där det också finns tecken på att en viss lönedriven inflation skapas. Den amerikanska centralbanken (FED) känner nu att ekonomin är så pass robust att den tillåter en försiktig normalisering av styrräntan. En första räntehöjning på 0,25 % annonserades i december och FED indikerar att styrräntan höjs succesivt till 1,25 % vid slutet av året för att vid utgången av 2017 ligga på 2,25 %. Jämfört med tidigare höjningscykler väntas denna bli mer utdragen och hamna på en relativt låg slutpunkt då FED inte tror att styrräntan behöver höjas till mer än 3,25 %.

Samtidigt som räntor framöver inte väntas stiga till gamla normala nivåer så antas också den potentiella tillväxttakten vara lägre. I den rikare delen av världen har vi under de senaste åren sett en försiktig återhämtning och de flesta

bedömare tror att den reala tillväxten för dessa ekonomier knappt når över 2 % de kommande åren. I Europa är det fortsatt låg tillväxt och den europeiska centralbanken ECB stimulerar ytterligare och signalerar att det inte finns någon gräns för vad som kan göras för att nå inflationsmålet. Oron och fallande energipriser har också bidragit till en mer expansiv hållning från världens centralbanker. Även Kina visar en lägre ekonomisk tillväxt jämfört med tidigare år, vilket ökar pressen på den kinesiska regeringen att vidta åtgärder för att stimulera ekonomin. Kinesisk BNP för det fjärde kvartalet var på sin lägsta nivå sedan finanskrisen 6,9 %. Trots en mycket expansiv penningpolitik från Japans centralbank är inflationstakten åter nere nära noll. I slutet av januari år 2016 sänkte den japanska centralbanken oväntat räntan som nu för första gången är negativ.

KYRKANS PENSIONS KASSAS FINANSIELLA STYRKA FÖRSÄTTER ATT FÖRBÄTTRAS

Solvensgraden har fortsatt att förbättras och uppgår till 166 %. Våra premieinkomster uppgick till 570 miljoner kronor. Driftskostnaderna sjönk för tredje året i rad och uppgår nu till 0,19 %. Detta ger Kyrkans pensionskassa en stabil grund att fortsätta att utveckla verksamheten på ett robust sätt och ger också möjlighet till en konkurrenskraftig strategisk tillgångsportfölj.

TANKAR OCH FUNDERINGAR INFÖR FRAMTIDEN

De låga räntorna innebär att det sannolikt kommer bli betydligt mer utmanande att uppnå avkastning som i tillräcklig utsträckning matchar pensionskassans åttaganden. Kyrkans pensionskassa har därför proaktivt förändrat sina placementsriktlinjer och infört en mer dyna-

”

Som kapitalplacering har vi en stor möjlighet att påverka och den möjligheten måste tas tillvara.

misk struktur som är kopplad till vår solvens. En finansiellt stark ställning ger därmed större möjligheter vad beträffar Kyrkans pensionskassas strategiska allokering. Vi befinner oss även i en omstrukturering och vill anpassa verksamheten gentemot våra två huvudprocesser Pensions- och Försäkringsadministration samt Kapitalförvaltning. På så sätt vill vi anpassa verksamheten såväl vad beträffar förändringar av lagstiftningen inom tjänstepensionsområdet som inför nya tuffa utmaningar inom det finansiella området.

Sist men inte minst måste Kyrkans pensionskassa fortsätta att utveckla hållbarhetsstrategin. Arbetet kring hållbarhet utgör en integrerad del av både analys och investeringsbeslut. Som kapitalplacering har vi en stor möjlighet att påverka och den möjligheten måste tas tillvara.

**/CARL CEDERBERG,
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR**

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Styrelse och VD för Svenska kyrkans pensionskassa, försäkringsförening (816400-4155), i fortsättningen Kyrkans pensionskassa eller pensionskassan, avger härmed sin årsredovisning för verksamhetsåret 2015.

1. Beslutsorganisation

1.1 FULLMÄKTIGE

FULLMÄKTIGE ÄR PENSIONS KASSANS högsta beslutande organ. Fullmäktige utser styrelse och beslutar bland annat om stadgar, budget och årsredovisning. Fullmäktige är partssammansatt och består av 15 ledamöter som väljs för en mandatperiod på två år. Sju ledamöter utses av

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och sju ledamöter av de fackliga organisationerna. Ordföranden, Christina Rogestam, är gemensamt tillsatt av parterna. Under året hölls 1 (1) sammanträde.

1.2 STYRELSEN OCH DESS ARBETE

STYRELSEN BESTÅR AV sex ledamöter och lika många ersättare. Styrelsens mandatperiod är två år. Tre av ledamöterna utses av Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, varav en är ordförande. Övriga tre ledamöter utses av de fackliga organisationerna, varav en är vice ordförande. Ordförande är Dag Klackenbergs och vice ordförande är Inger Hjærtström.

Styrelsen ska se till att pensionskassans verksamhet organiseras och drivs på ett sätt som bäst tillgodoser medlemmarnas och övriga förmånsberättigades intressen. Det är styrelsen som har det yttersta ansvaret för att pensionskassans verksamhet bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och i enlighet med gällande lagar och regler. Styrelsen har fastställt en arbetsordning för sitt arbete. Av arbetsordningen framgår bland annat att styrelsen ska sammanträda minst fem gånger per år. Under 2015 hölls 6 (9) protokollförda sammanträden. I not till årsredovisningen finns en redogörelse för ersättning till styrelsen. Styrelsen har utsett ett arbetsutskott och ett placeringsråd.

Arbetsutskott

Arbetsutskottet består av tre ledamöter. Dessa är styrelsens ordförande, vice ordförande och ytterligare en ordinarie

ledamot av styrelsen. Under året har 8 (13) sammanträden hållits.

Arbetsutskottet:

- bereder samtliga ärenden till styrelsen,
- beslutar om medlemskap för nya arbetsgivare som är närstående till Svenska kyrkan,
- förbereder de ärenden om placementsverksamheten som styrelsen beslutar i, följer utvecklingen av placementsstillgångarna i relation till pensionsåtaganden och vid behov föreslår åtgärder,
- utgör Överprövningsnämnd. Överprövningsnämnden har till uppgift att som sista instans inom pensionskassan pröva de ärenden där en försäkrad, förmånstagare eller arbetsgivare inte är nöjd med pensionskassans hantering eller beslut i ett ärende.

Inom kapitalförvaltningsområdet har styrelsen delegerat vissa frågor till arbetsutskottet. Delegationen innebär att arbetsutskottet:

- Följer de externa förvaltningsuppdragen och vid behov vidtar åtgärder.
- Beslutar om vilka externa förvaltare som ska anlitas och om utformning av förvaltningsuppdragen.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för att pensionskassans verksamhet bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

1.3 ORGANISATION

Pensionskassan hade vid utgången av året tre (4) anställda. Den dagliga verksamheten leds av VD Carl Cederberg. Försäkringsadministration, kapitalförvaltning och löpande redovisning hanteras av underleverantörer. Den höga graden av outsourcing ställer höga krav på uppföljning och utvärdering av utlagd verksamhet. Den kvarvarande verksamheten består i huvudsak av utvecklings- och riskarbete. Utvecklingsarbete för att säkerställa att försäkringar, rutiner, kontroller och information håller hög kvalitet. Riskarbetet fokuserar på att identifiera och hantera risker.

Försäkringsadministrationen utförs av Statens tjänstepensionsverk (SPV) och

Xlent, på uppdrag av pensionskassan. SPV administrerar de statliga pensionsavtalen som primärt gällde för präster fram till och med 1999. Xlent har ansvaret för aktuellt pensionsavtal och tidigare gällande kyrkokommunala avtal. Uppdraget omfattar dels kundservice och all handläggning från beräkning till utbetalning, dels systemutveckling och systemdrift.

Kapitalförvaltningsadministrationen utförs av Kammarkollegiet och den löpande redovisningen av KPMG.

I not 2 finns en fördjupad beskrivning av pensionskassans riskorganisation och riskarbete.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

2. Viktiga händelser under året

Pensionskassans avkastning uppgick under 2015 till 1,8 % (19,2). Solvensgraden uppgick vid årets utgång till 166 % (162).

2.1 VIKTIGA HÄNDELSE SER UNDER ÅRET

Ändrade placeringsriktlinjer. Styrelsen fastslog på ordinarie styrelsemöte den 18 februari nya placeringsriktlinjer. De nya placeringsriktlinjerna innebär att det införts en dynamisk modell som innebär att skuldtäckningsportföljerna kan varieras i relation till de försäkringstekniska avsättningarna (FTA) beroende på solvensgrad. Vidare så har det införts en ny modell för durationsmatchning som är kopplad till reporäntan samt en justering av intervall inom skuldtäckningsportföljen för att säkerställa god direktavkastning. Syftet med de ändrade placeringsriktlinjerna är att minska Kyrkans pensionskassas känslighet för stigande marknadsräntor samt att anpassa den strategiska portföljen inför en lägre framtida möjlig avkastning.

Beslut om att investera i ett nytt försäkringssystem, SKAPA. Kyrkans pensionskassas styrelse har beslutat att investera i ett nytt modernt försäkringssystem, SKAPA (Svenska Kyrkans Ansvarsfulla Pensions Administration). SKAPA kom-

mer vara programmerat med en etablerad standardprodukt, ha en ny systemarkitektur och ett modernt användargränssnitt. Driftmiljön kommer vara uppdaterad till en användarvänlig modern version.

Höjd återbäringsränta vid två tillfällen. Styrelsen beslutade att höja återbäringsräntan från 10 % till 12 %. Höjningen trädde i kraft den 1 mars 2015. Konsolideringsnivån var vid beslutstillfället 138 %.

Styrelsen beslutade att höja återbäringsräntan från 12 % till 14 %. Höjningen trädde i kraft den 1 april 2015. Konsolideringsnivån var vid beslutstillfället 142 %.

Ny konsolideringspolicy. Kyrkans pensionskassas finansiella ställning har stärkts påtagligt under de senaste 12 månaderna till följd av en framgångsrik kapitalförvaltning. Konsolideringsnivån hamnade därför utanför tidigare tillåtna intervall trots åtgärder såsom

höjd återbäringsränta och sänkt värdesäkringsavgift. Kyrkans pensionskassas nya placeringsriktlinjer premierar en stark finansiell ställning och tillåter ett högre risktagande ju starkare solvensgrad pensionskassan uppnår i framtiden. Det är fördelaktigt för Kyrkans pensionskassa under rådande ränteläge som innebär en lägre framtida avkastningsförväntning att ha en stark finansiell ställning som ökar möjligheten att ta risk och på så sätt kunna allokeras optimalt.

Konsolideringsnivån för avgiftsbestämd pension bör ligga inom intervallet 95-130 %, med en målnivå på 107 %.

Konsolideringsnivån för Förmånsbestämd pension bör ligga inom intervallet 100-160 %, med en målnivå på 110 %.

Ny fastighetsinvestering

Avtal har tecknats med Skandia Fonder om investering i Thule Real Estate Fund om 250 mkr. Investeringen sker per 31 mars 2016 och kommer att ligga i tillgångsslaget alternativa investeringar.

2.2 NYA REGLERINGAR SOLVENS II OCH IORP II

KYRKANS PENSIONSKASSA MÅSTE se till att anpassa sin verksamhet inför kommande förändringar av lagstiftningen inom tjänstepensionsområdet. EU har i praktiken två parallella regelverk för livförsäkringsprodukter som har anknytning till anställning nämligen Solvens II-direktivet och Tjänstepensionsdirektivet IORP II, (Institutions for Occupational Retirement Provision). Syftet med de båda regelverken är att skapa en tydligare koppling mellan kapitalkrav och faktisk risknivå. De nya kraven kommer även att innebära skärpta krav på bolagsstyrning.

Svenska försäkringsbolag kommer att kunna utnyttja den nuvarande optionen i artikel 4 i tjänstepensionsdirektivet fram till utgången av 2019. Optionen innebär att tjänstepensionskassor kan följa de lägre kapitalkraven i tjänstepensionsdirektivet, IORP II, jämfört med de högre kapitalkraven som införs i Solvens II. Kapitalkravet verkar som det ser ut nu utgå från det av Finansinspektionen utformade trafikljussystemet, och reg-

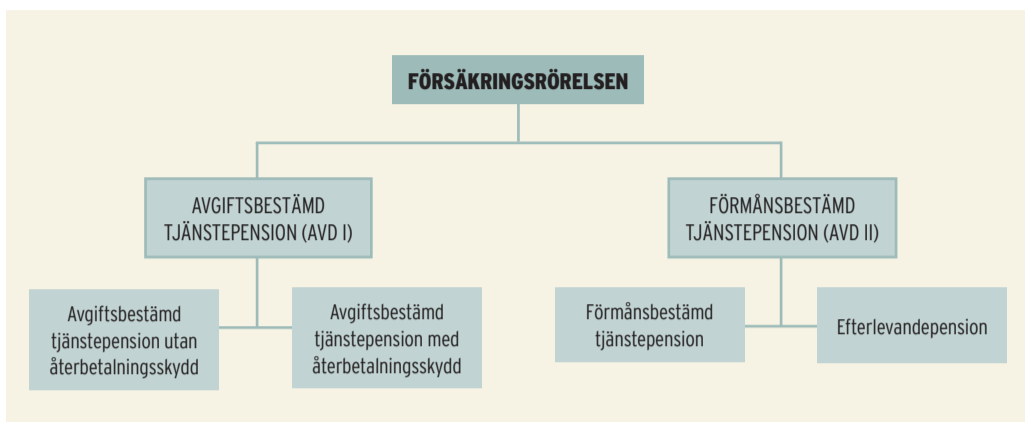
lerna för skuldtäckning kommer att fortsätta att gälla för pensionskassan under 2016 till 2019.

Hur den nya tjänstepensionsregleringen slutligen kommer utformas och vilka som kommer att omfattas av den är dock inte klart ännu. Finansdepartementet kommer under år 2016 att arbeta med frågan och ta fram och remittera ett PM som även hanterar implementering av det slutliga IORP II-direktivet. Konsekvenserna för Kyrkans pensionskassa av den nya tjänstepensionsregleringen går därmed inte att bedöma fullt ut i dagsläget. Pensionskassans arbetshypotes är att tjänstepensionskassor kommer kunna använda sig av de lägre kapitalkraven i tjänstepensionsdirektivet, IORP II. Dock måste pensionskassan förbereda sig för skärpta krav vad gäller rapportering och information vilket har föranlett en planerad omorganisering där hänsyn tas till kommande strängare lagstiftning.

3. Försäkringsrörelsen

3.1 ÖVERSIKT

KYRKANS PENSIONS KASSA tillhandahåller flera olika typer av försäkringar. Verksamheten är uppdelad i två avdelningar. Försäkringar för avgiftsbestämd tjänstepension finns i avdelning I och försäkringar för förmånsbestämd tjänstepension finns i avdelning II.

3.2 MEDLEMMAR

I TABELLEN FRAMGÅR totalt antal försäkrade (medlemmar). I antalet medlemmar ingår även förmånstagare som uppbär efterlevandepension. Som medlem räknas anställda som uppnått 21 års ålder.

TOTALT FÖRSÄKRAD MEDLEMMAR

	2015	2014	2013	2012	2011
Totalt vid årets utgång	73 786	71 323	69 297	67 076	65 833
Varav under utbetalning	17 116	16 211	15 380	15 271	14 759

3.3 AVGIFTSBESTÄMD FÖRSÄKRING

AVGIFTSBESTÄMD FÖRSÄKRING utgörs av ålderspensionsförsäkring i enlighet med kyrkans tjänstepensionsavtal. Nuvarande pensionsavtal är KAP-KL Svenska kyrkan. Avgiftsbestämd tjänstepension inom Svenska kyrkan innebär bland annat följande:

- Infördes år 1998 och gäller primärt för dem som är födda 1940 och senare.
- Avgift (premie) betalas från 21 års ålder. Inbetalas med 4,5 % av pensionsgrundande lön.
- Kan väljas med eller utan återbetalningsskydd.
- Möjligt att välja utbetalningstid.
- Traditionell försäkring.
- Garantiränta för premier:
1 januari 2013 och senare: 0,5 %
1 januari 2010 – 31 december 2012: 1,65 %
31 december 2009 och tidigare: 2,5 %

Pensionskassans premieinkomster påverkas i huvudsak av tre förhållanden:

- Tjänstepensionsavtalets bestämmelser om premienivå
- Lönenivån hos de försäkrade
- antal försäkrade – det vill säga antal anställda inom Svenska kyrkan.

Att uppmärksamma under perioden

Återbäringens räntan har under 2015 höjts vid tre tillfällen, den 1 januari till 10 %, den 1 mars till 12 % och den 1 april till 14 %. Höjningen påverkar inte den försäkringstekniska avsättningen. Av tabellen nedan framgår information om de avgiftsbestämda försäkringarna. Premieinkomsterna har ökat med 342 mkr beroende på ändrade faktureringsregler 2014. Inbetalda premier 2015 avser 2014-års pensionsgrundade inkomster och premier som inbetalats 2014 avser slutavräkning för pensionsgrundade inkomster för 2013. De som är födda 1939 och tidigare omfattas enbart av förmånsbestämda lösningar. Mot bakgrund av att de som går i pension idag har ett allt

större avgiftsbestämt kapital ökar utbetalningarna för denna försäkringstyp. Ökningen av utbetalda försäkringsersättningar är hela 30 % under 2015. En annan bidragande orsak till den stora ökningen av utbetald ersättning är att allt fler väljer kortare utbetalningstid än livsvarig utbetalning. Försäkringstekniska avsättningar har under 2015 ökat med 194 mkr, stigande räntor har påverkat avsättningarna positivt (minskning av avsättningarna).

AVGIFTSBESTÄMD FÖRSÄKRING

	2015	2014
Premieinkomst, mkr	362	20
Försäkringsersättningar, mkr	78	60
Försäkringsteknisk avsättning, mkr	3 426	3 232
Solvensgrad, %	161	161

3.4 FÖRMÅNSBESTÄMD FÖRSÄKRING

FÖRMÅNSBESTÄMDA FÖRSÄKRINGAR innebär förenklat att arbetsgivaren utlovar en förmån i förhållande till lön och arbetad tid. För individer födda 1939 och tidigare är tjänstepensionen i normalfallet helt förmånsbestämd. Idag innehåller tjänstepensionsavtalet förmånsbestämd tjänstepension för arbetstagare med lön över 7,5 inkomstbasbelopp (motsvarar cirka 35 700 kr/månad för år 2015). Efterlevandepensionen är förmånsbestämd.

Pensionskassans premieinkomster påverkas i huvudsak av följande:

- tjänstepensionsavtalets bestämmelser om förmånsnivå och utvecklingen av inkomstbasbeloppet
- lönenivå och pensionsgrundande anställningstid hos våra försäkrade
- antal försäkrade – det vill säga antal anställda inom Svenska kyrkan
- försäkringstekniska antaganden som styr premiesättningen.

Värdesäkringsfond

Pensionskassan har enligt stadgarna rätt att fakturera arbetsgivarna en värdesäk-

lingsavgift. Värdesäkringsfondens syfte är att minska risken för att pensionskassan skulle behöva tilläggsfakturera arbetsgivarna. Avgiften bestäms av styrelsen med ledning av bedömt konsolideringsbehov och förväntade kostnader för värdesäkring. Värdesäkringsavgiften har sänkts från 1 % till 0,8 % av pensionsgrundande lön under 2015. Mot bakgrund av fortsatt stark konsolidering och lägre inflationsförväntningar har pensionskassan beslutat att värdesäkringsavgiften sänks till 0,5 % från och med 2016.

Att uppmärksamma under perioden

Av tabellen nedan framgår information om de förmånsbestämda försäkringarna. Premieinkomsterna har ökat från 165 till 210 mkr. Ökningen beror främst på sänkningen av garantiräntan vilken trädde i kraft 1 januari 2014. Effekten av räntesänkningen har slagit igenom 2015 då premier för intjänade livräntor för 2014 har fakturerats i början av 2015. Utbetalningarna har minskat med knappt 1 % mellan 2015 och 2014. Försäkringstekniska avsättningar har

under 2015 minskat med 163 mkr. Minskningen beror bland annat på stigande räntor under året.

Solvensgraden har ökat från 163 till 169 %. Under året har tillgångarna vuxit något snabbare än motsvarande avsättningar. God solvensgrad minskar risken för tilläggsfakturering till kyrkans arbetsgivare avseende inflationsuppräknings av pensionerna.

FÖRMÅNSBESTÄMD FÖRSÄKRING

	2015	2014
Premieinkomst, mkr	210	165
Försäkringsersättningar, mkr	274	276
Försäkringsteknisk avsättning, mkr	5 331	5 494
Solvensgrad, %	169	163

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

4. Kapitalförvaltningen

4.1 ORGANISATION OCH FÖRVALTNINGSFORMER

MARKNADSVÄRDET PÅ placeringstillgångarna uppgick vid utgången av 2015 till 14 253 mkr (13 912). Styrande för kapitalförvaltningen är placeringsriktlinjerna. Placeringsriktlinjerna fastställs av styrelsen och ses över årligen. Som framgår under rubriken ”Styrelsen och dess arbete” har styrelsen delegerat ett antal kapitalförvaltningsfrågor till arbetsutskottet. Styrelsen har även inrättat ett placeringsråd som stöd inför olika typer

av beslut inom kapitalförvaltningsområdet. Rådet bestod vid utgången av året av tre externa ledamöter med särskild kunskap om kapitalförvaltning och finansiella marknader. Rådets ledamöter utses av styrelsen. Rådet består av Magnus Dahlquist, Kajsa Lindståhl och Olle Stångberg (för mer information se även sidan 15).

Pensionskassan tillämpar samma etiska begränsningar vid placeringar som

Svenska kyrkans nationella nivå. Pensionskassan tillåter dock indexförvaltning vilket inte är tillåtet för Svenska kyrkans nationella nivå. Uppföljning och kontroll av samtliga innehav sker minst två gånger per år. Den etiska uppföljningen sker i nära samverkan med Svenska kyrkans nationella nivå.

4.2 MÅL

KYRKANS PENSIONS KASSA HAR olika kapitalförvaltningsstrategier för avgiftsbestämd respektive förmånsbestämd försäkring. Detta beror på att de båda försäkringstyperna har olika grundförutsättningar och därmed olika målsättningar för kapitalförvaltningen.

- Förvaltningen av det *avgiftsbestämda pensionskapitalet* har ett övergripande mål att skapa en konkurrenskraftig avkastning. Med detta menas att anställda inom Svenska kyrkan över tiden ska få en minst lika bra avkastning och därmed återbäring som om pensionskapitalet förvaltats hos ett annat jämförbart försäkringsbolag. Målnivån för konsolideringen ligger på 107 %, med ett intervall på 95-130 %. I de fall styrelsen bedömer att konsolideringsnivån uthålligt avviker från målnivån

görs en korrigering genom en höjning eller sänkning av återbäringräntan. Om konsolideringsnivån ligger utanför det tillåtna intervallet under en period av 36 månader ska en engångshöjning/-sänkning av det individuella försäkringskapitalet göras.

- Förvaltningen av det *förmånsbestämda pensionskapitalet* har ett övergripande mål att avkastningen ska finansiera tjänstepensionsavtalets förmånsnivåer. Med detta menas i första hand den garanterade förmånsnivån och i andra hand det inflationskydd som normalt följer av Svenska kyrkans tjänstepensionsavtal. Målnivån för konsolideringen ligger på 110 %, med ett intervall på 100-160 %. I de fall styrelsen bedömer att konsolideringen uthålligt avviker från målnivån görs en korri-

gering genom beslut om pensionstillägg, ökning eller sänkning av värdesäkringsavgift eller premiebefrielse (vid överkonsolidering). Målet kan även uttryckas som att Kyrkans pensionskassa ska minimera risken för att Svenska kyrkans arbetsgivare ska tvingas tillskjuta ytterligare pensionskapital för att finansiera kollektivavtalets förmåner. Kyrkans pensionskassa har en så kallad uttaxeringsrätt, där Svenska kyrkans arbetsgivare i avtal garanterar att fylla på med pengar om den förmånsbestämda försäkringen hamnar under tillåtet konsolideringsintervall. Uttaxeringsrätt är även möjligt för de försäkringar som avser intjänande före år 2000.

4.3 FÖRVALTNINGSSTRATEGI

I PLACERINGSRIKTLINJERNA definieras mål och strategi för hur kapitalet ska förvaltas. Inriktningen innebär att varje försäkringstyp har två separata tillgångsportföljer:

- Portfölj med skuldtäckningstillgångar: Tillgångar som motsvarar försäkringstekniska avsättningar.
- Portfölj med fria tillgångar: Tillgångar som motsvarar eget kapital.

Av figuren framgår en principskiss över hur balansräkningens tillgångs- och skuldsida sammanlänkas genom dessa två tillgångsportföljer.

Genom att dela in varje försäkringstyp i två delar skapas i praktiken fyra delportföljer. Denna strategi innebär att pensionskassan får en dynamisk tillgångsallokering där den totala allokeringen blir en konsekvens av allokeringen i varje delportfölj (portföljerna för skuldtäckningstillgångar respektive portföljerna för fria tillgångar).

Tillgångar inom skuldtäckningsportföljerna Skuldtäckningsportföljerna består utslutande av tillgångsslaget räntebärande placeringar. Tillgångarna ska vara emitterade i svenska kronor. Av tillgångarna i varje skuldtäckningsportfölj ska:

- minst 10 % vara emitterade eller garanterade av svenska staten eller ett aktiebolag i vilket svenska staten, själv eller tillsammans med danska, norska eller finska staten, äger majoriteten av aktierna och det finns en återköpsklausul för det fall att det statliga ägandet minskas till under 50 % av aktierna,

- minst 50 % vara emitterade eller garanterade av en svensk, dansk, norsk eller finsk kommun eller därmed jämförlig samfällighet, eller vara utgivna enligt lagen (2003: 1223) om säkerställda obligationer eller motsvarande dansk, norsk eller finsk lagstiftning, och
- högst 40 % vara emitterade av aktiebolag (med undantag för sådana statligt ägda bolag som nämns i första punktsatsen) eller motsvarande utländskt bolag.

Kyrkans pensionskassas styrelse fastslog på ordinarie styrelsemöte den 18 februari ändrade placeringsriktlinjer med anledning av en lägre framtida förväntad avkastning som medför problem att få avkastning som matchar pensionskassans åtaganden. Fyra större förändringar är:

- Det har införts en dynamisk modell som innebär att skuldtäckningsportföljernas storlek kan varieras i relation till de försäkringstekniska avsättningarna (FTA) beroende på solvensgrad. Ju högre solvensgrad desto lägre kvot skuldtäckningstillgångar/FTA.
- En ny modell för durationsmatchning som är kopplad till reporäntnivån. Ju högre reporänta, desto högre krav på fullständig durationsmatchning i skuldtäckningstillgångarna.
- Avkastningsmålet är satt till 4,5 % per år för den fria tillgångsportföljen.
- Verkställande direktören beslutar om tillgångsfördelningen inom fria tillgångar, om nivån för durationsmatchning och storleken på skuldtäck-

BALANSRÄKNINGENS TILLGÅNGS- OCH SKULDSIDA

Tillgångar	Skulder
Fria tillgångar	Eget kapital
Skuldtäckningstillgångar	Försäkringsteknisk avsättning

ningsportföljerna inom ramen för placeringsriktlinjerna.

För detaljerad beskrivning hänvisas till placeringsriktlinjerna som finns publicerade på pensionskassans webbplats.

Mer om pensionskassans risker framgår av not 2.

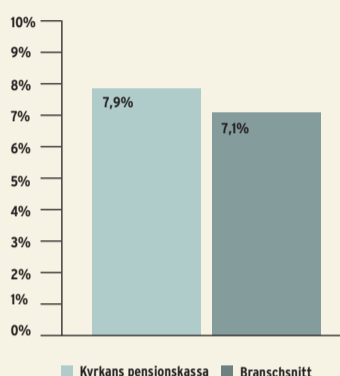
Tillgångar inom portföljerna för fria tillgångar

Portföljen för fria tillgångar består av tre tillgångsslag: aktier, fastigheter och alternativa placeringar.

4.4 AVKASTNING OCH ALLOKERING

AVKASTNING 5 ÅRSSNITT

TOTALAVKASTNINGEN FÖR helåret uppgick till 1,8 % (19,2). I totalavkastningstabellen nedan framgår avkastning och allokering per tillgångsslag.

Tillgångsslagen i totalavkastningstabellen följer den uppdelning av tillgångar som finns i placeringsriktlinjerna. Denna fördelning skiljer sig till viss del från resultat- och balansräkningens uppdelning. Detta gäller primärt för fastigheter och alternativa placeringar. Se mer under respektive avsnitt nedan.

Aktier

Aktier uppvisade en avkastning på 7,4 % (22,7). Svenska aktier avkastade 6,5 % och utländska 7,8 %. Resultatet för utländska aktier har påverkades positivt med 67 mkr (124) på grund av valutakursvinster. Marknadsvärdet på aktieportföljen var vid utgången av räkenskapsåret 5 371 mkr (4 555). Investeringar sker inom ramen för fria tillgångar.

Räntebärande placeringar

Räntebärande tillgångar genererade under året en avkastning på -2,7 % (17,2).

Den negativa avkastningen beror främst på stigande räntor under 2015. Marknadsvärdet på räntebärande värdepapper inklusive kassa och bank uppgår vid utgången av 2015 till 7 659 mkr (8 363). Räntebärande tillgångar finns vid utgången av året endast inom ramen för skuldtäckningsportföljerna. Dessa portföljer förvaltas i sin helhet av Kammarkollegiet.

Fastigheter

Pensionskassans fastighetsinvestering genererade under året en avkastning på 25,9 % (37). Investeringen avser det, tillsammans med Alecta, AI pension, Kåpan pensioner och Stiftelsen för strategisk forskning ägda Fastighets AB Stenvalvet. Investeringen redovisas inom totalavkastningstabellen som en fastighetsinvestering. Mot bakgrund av att investeringen i fastigheter sker indirekt genom bolag finns ingen motsvarande post i balansräkningen. Investeringen redovisas i balansräkningen dels som aktier (se not 11, Intressebolag), dels som lån (se not 16 Övriga lån). Den

samlade investeringen uppgick vid utgången av året till 750 mkr (611). Fastighetsinvesteringar sker inom ramen för fria tillgångar. Läs mer om bolaget på www.stenvalvet.se.

Alternativa placeringar

Avkastningen uppgick under året till 3 % (6,1). Vid utgången av året uppgick marknadsvärdet på alternativa placeringar till 718 mkr (591). Utgångspunkten för investeringar inom detta tillgångsslag är primärt att ha en låg korrelation mot aktier och att risken ska vara lägre. Inom tillgångsslaget har investering bland annat skett i miljöteknikfonden Alder och räntehedgefonden Nordkinn. Alternativa placeringar utgör inte ett separat tillgångsslag i balansräkningen. I balansräkningen redovisas investeringen baserat på om investeringen skett i form av aktier eller en räntebärande placering. Alternativa placeringar sker inom ramen för fria tillgångar.

TOTALAVKASTNINGSTABELL

MKR TILLGÅNGSSLAG	2015-12-31		Jan - dec 2015	2014-12-31		Jan - dec 2014
	Marknadsvärde	Andel %	Avkastning, %	Marknadsvärde	Andel %	Avkastning i %
AKTIER						
Svenska aktiefonder	1 907	13,1	6,5	2 383	16,9	16,8
Utländska aktiefonder	3 464	23,9	7,8	2 172	15,4	29,9
SUMMA AKTIER	5 371	37,0	7,4	4 555	32,3	22,7
RÄNTEBÄRANDE						
Räntebärande placeringar	7 659	52,8	-2,7	8 363	59,2	17,2
FASTIGHETER						
Fastigheter	750	5,2	25,9	611	4,3	37,0
ALTERNATIVA PLACERINGAR						
Alternativa placeringar	718	5,0	3,0	591	4,2	6,1
TOTALPORTFÖLJEN	14 498	100,0	1,8	14 120	100,0	19,2

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

4.5 ÅRET SOM GÅTT: KOMMENTARER TILL ÅRETS RESULTAT

Pensionskassan redovisar en vinst för året. Av tabellen nedan framgår att resultatet uppgick till 577 mkr (145) för årets första 6 månader. Vinsten minskade sedan under andra halvan av 2015 med 235 mkr (475) till totalt 343 mkr (620).

RESULTAT MKR	2015 Januari- juni	2015 Juli- december	2015 Totalt
Premieinkomst	560	12	572
Kapitalavkastning, netto	350	-135	215
Försäkringsersättningar	-171	-180	-351
Förändring försäkrings- tekniska avsättningar	-129	98	-31
Driftskostnader	-14	-13	-27
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	595	-218	377
Skatt	-18	-16	-34
Årets resultat	577	-234	343

PREMIEINKOMST

Premieinkomsterna uppgår till 572 mkr (185). Ökningen beror främst på ändrade faktureringsprinciper under 2014.

FÖRSÄKRINGSERSÄTTNINGAR

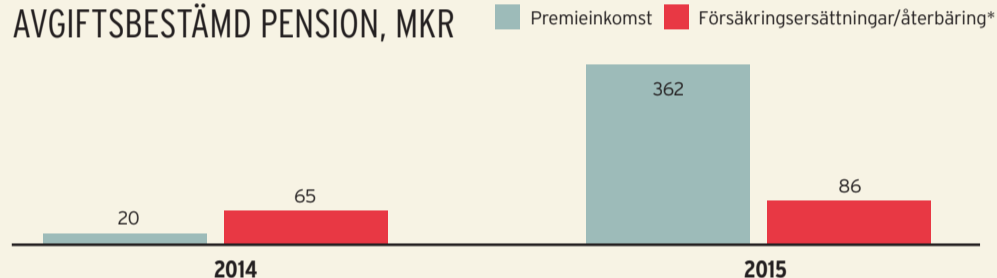
Försäkringsersättningarna uppgår till 351 mkr (336). Försäkringsersättningen för avgiftsbestämd pension (inklusive återbäring) ökade från 65 till 86 mkr och för förmånsbestämd pension ökade ersättningarna (inklusive pensions-tillägg) från 316 till 317 mkr.

Se avsnittet Försäkringsrörelsen avgiftsbestämd försäkring respektive förmånsbestämd försäkring för mer information sid 23.

KAPITALAVKASTNING

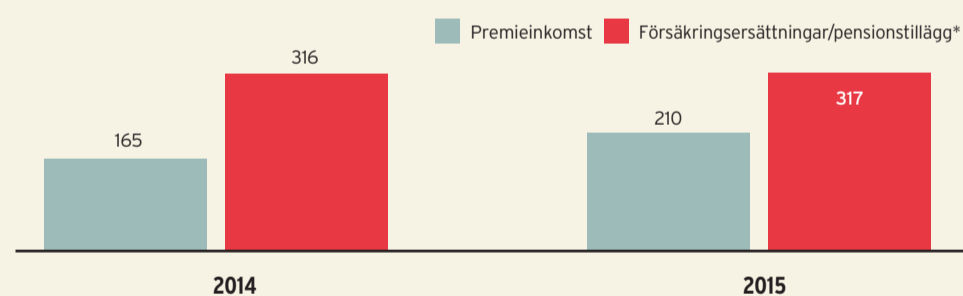
Kapitalavkastningen uppgår netto till 215 mkr (2 178). För ytterligare information se totalavkastningstabellen i avsnittet "Kapitalförvaltning" samt not 3, 4, 8 och 9. Sedan 1999 är avkastningen på 100 inbetalda kronor 103 %.

AVGIFTSBESTÄMD PENSION, MKR

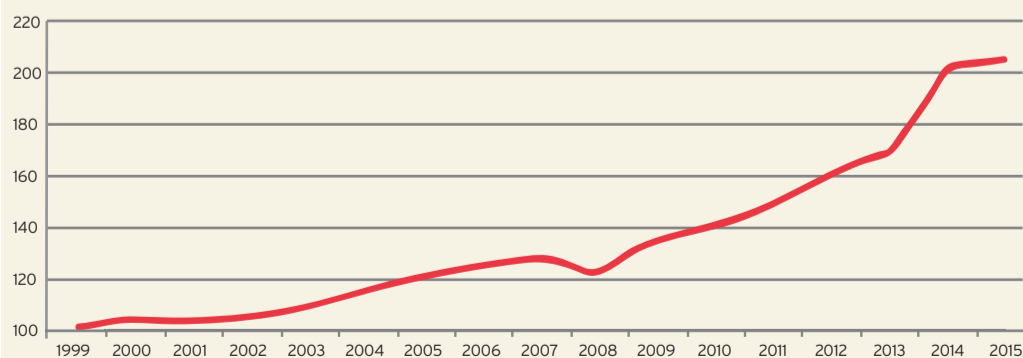
*varav återbäring 2014 5 mkr, 2015 8 mkr

FÖRMÅNSBESTÄMD PENSION, MKR

*varav pensionstillägg 2014 40 mkr, 2015 43 mkr

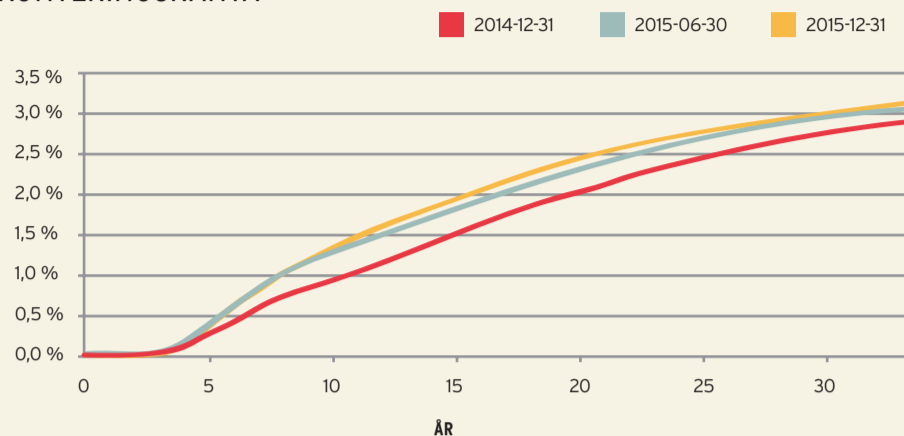
UTVECKLING PÅ 100 KR

FÖRSÄKRINGSTEKNISK AVSÄTTNING

De försäkringstekniska avsättningarna har ökat under året, totalt med 31 mkr (1 340). En ökning påverkar resultatet negativt med samma belopp. Ränteupp-gång under året har reducerat ökningen av försäkringstekniska avsättningar. Pensionskassan värderar och nuvärdesberäknar, i likhet med övriga tjänstespensionsbolag, sina åtaganden genom att använda den diskonteringsräntekurva som bestämts i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2013:23). I grafen framgår hur räntan förändrats under året.

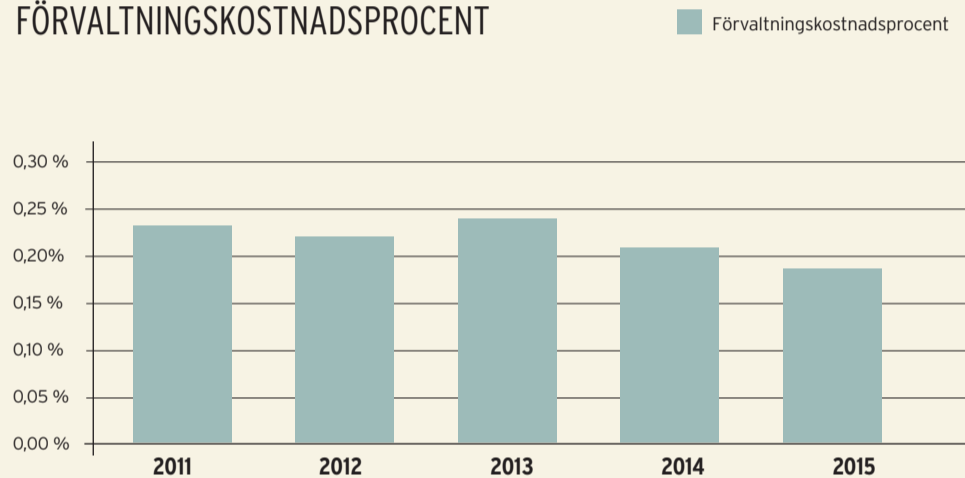
DISKONTERINGSRÄNTA

DRIFTSKOSTNADER

Driftskostnaderna, exklusive kostnader för kapitalförvaltningen, uppgår till 27 mkr (30). Förvaltningskostnadsprocenten har under året minskat från 0,21 % till 0,19 %.

FÖRVALTNINGSKOSTNADSPROCENT

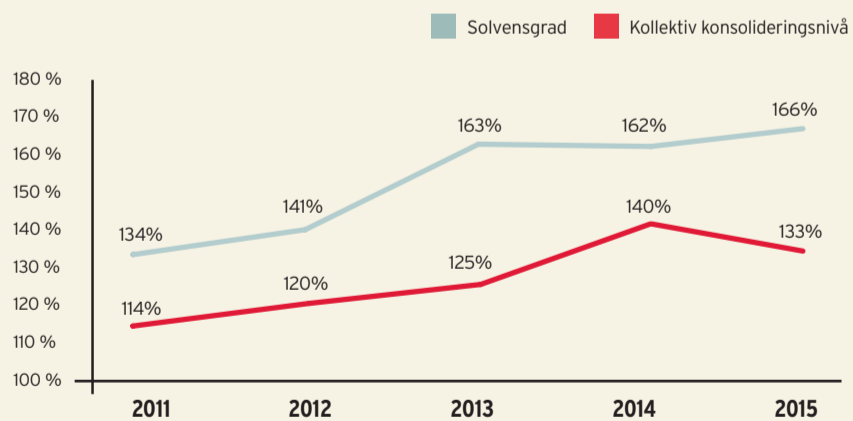
KOLLEKTIV KONSOLIDERINGSNIVÅ

Pensionskassan har en god konsolidering. Den samlade kollektiva konsolideringsnivån den 31 december 2015 var 132 % (140). Minskningen av konsolideringsnivån beror dels på att återbäringsräntan höjts under året och på att avkastningen är lägre.

- För avgiftsbestämda försäkringar uppgår kollektiv konsolideringsnivå till 117 % (136).
- För förmånsbestämda försäkringar uppgår kollektiv konsolideringsnivå till 144 % (143).

En kollektiv konsolideringsnivå över 100 % visar att värdet på de samlade tillgångarna är högre än värdet på samtliga åtaganden värderade genom nuvärdesberäkning i förhållande till garantiränta (vid beräkning av solvensgrad används marknadsränta). Mot bakgrund av stark konsolidering har återbäringsräntan höjts under 2015.

SOLVENS OCH KONSOLIDERING

SOLVENSGRAD

Pensionskassans solvens uppgår till 166 % (162) vid årets utgång. Under de senaste fem åren har solvensgraden varierat mellan 134 % och 166 %. En hög solvensgrad innebär att pensionskassan har en bra buffert.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

4.6 HÄNDELSER EFTER RAPPORT-PERIODEN

SÄNKT ÅTERBÄRINGSRÄNTA. Styrelsen beslutade att sänka återbäringsräntan från 14 % till 7 %. Sänkningen träder i kraft den 1 januari år 2016. Konsolideringen var vid beslutstillfället 119 %.

4.7 FRAMTIDS-UTSIKTER

DE LÅGA RÄNTORNA innebär att det kommer bli betydligt tuffare att uppnå avkastning som i tillräcklig utsträckning matchar pensionskassans åtaganden. Kyrkans pensionskassa har därför proaktivt förändrat sina placeringsriktlinjer för att minska känsligheten för stigande marknadsräntor. Med anledning av detta har det påbörjats en anpassning av den strategiska portföljen inför en lägre förväntad framtida avkastning.

Kyrkans pensionskassa har även startat ett nytt strategiskt projekt som hand-

lar om att implementera ett nytt modernt försäkringssystem SKAPA, (Svenska Kyrkans Ansvarsfulla Pensions Administration). Målet med SKAPA är att våra intressenter ska uppleva ett helt nytt modernt användargränssnitt som är mer användarvänligt och med en rad nya funktioner.

Arbetet med att utveckla och synliggöra Kyrkans pensionskassas hållbarhetsstrategi är en viktig del i den framtida strategin. Arbetet kring hållbarhet ska utgöra både en integrerad del av

analys och investeringsbeslut.

Slutligen befinner sig Kyrkans pensionskassa i en omstruktureringsprocess där verksamheten koncentreras runt två huvudprocesser Pensions- och Försäkringsadministration samt Kapitalförvaltning. Kyrkans pensionskassa måste anpassa verksamheten inför kommande framtida utmaningar såväl inför förändringar vad beträffar lagstiftningen inom tjänstepensionsområdet som inför nya tuffa utmaningar inom det finansiella området.

4.8 RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

TRAFIKLJUSTEST

Ett sätt att mäta den samlade risken i en försäkringsverksamhet är genom det så kallade trafikljustestet. Detta test har utvecklats av Finansinspektionen.

Institutets utsätts för ett antal fiktiva stressscenarier avseende både placerings-tillgångar och försäkringsrisker. Om institutets kapitalbuffert inte räcker till enligt Finansinspektionens stresstester visar trafikljustestet modellen ”rött ljus”. I trafikljustestet beräknas först den kapitalbuffert pensionskassan förfogar över givet de aktuella marknadsvärdena för pensionskassans tillgångar och skulder. Därefter utsätts tillgångarna och skulderna för ett antal fiktiva stressscenarier som har definierats av Finansinspektionen. Scenarierna ger upphov till ett sammanlagt kapitalkrav. Resultatet av stresstestet för pensionskassan redovisas i tabellen. Resultatet visar att pensionskassan har en väsentligt större kapitalbuffert än vad som krävs enligt trafikljustestet.

Nedan kommenteras de olika riskerna som utgör testet.

- **Ränterisk:** stressas för tillgångar och försäkringsåtagande. Tillgångarnas känslighet för förändringar beräknas som värdeförändringen i dessa tillgångar vid ett parallellskifte av marknadsräntorna där dessa antas stiga

eller falla med 1 %. Åtagandenas känslighet för förändringar beräknas som den bästa skattningen av dessa åtaganden vid ett parallellskifte av marknadsnoteringar för ränteswappar där dessa antas stiga eller falla med 1 %. Den diskonteringsräntekurva som används vid värderingen av åtaganden bestäms i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsföretagets val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar (FFFS 2013:23).

- **Aktierisk:** testas genom ett antaget kursfall på svenska aktier med 40 % och utländska aktier med 35 %.

- **Fastighetsrisk:** testas genom ett antaget fall på 35 % i marknadsvärdet på fastighetsportföljen.

- **Kreditrisk:** testas genom att mäta den maximala effekten av antingen en fördubbling av den riskpremie som finns på andra obligationer än statsobligationer eller att öka denna riskpremie med 0,25 procentenheter.

- **Valutarisk:** testas genom att mäta risken för ökad valutaexponering i tillgångar till följd av förändringar i valutakurser. Risken mäts med en valutakursförändring om +/- 10 %.

- **Försäkringsrisk:** dessa tester omfattar både risken att försäkringsutfallet under det kommande året blir ovan-

ligt ogynnsamt (med avseende på slumprisk och avsättningar) och att avvecklingen av oreglerade skador blir dyrare än beräknat. Enligt trafikljustestet testas försäkringsavsättningarnas känslighet för en sänkning av den ettåriga dödssannolikheten med 20 %.

För mer information om pensionskassans risker och osäkerhetsfaktorer se not 2.

KAPITALKRAV ENLIGT TRAFIKLJUSTESTEN (MKR)

	2015-12-31	2014-12-31
RISKOMRÅDE		
Ränterisk	-274	-82
Aktierisk	-1102	-1028
Fastighetsrisk	-137	-120
Kreditrisk	-329	-294
Valutarisk	-191	-131
Försäkringsrisk	-296	-329
Övriga risker	-2	-2
TOTALT KAPITALKRAV	-2 331	-1 986
Aktuell kapitalbuffert	5 411	4 901
Kapital överstigande kapitalkrav	3 080	2 916

4.9 FÖRSLAG TILL RESULTATDISPOSITION

STYRELSEN OCH VERKSTÄLLANDE DIREKTÖREN föreslår fullmäktige att 2015 års överskott om 343 040 073 kr överförs till konsolideringsfond enligt följande:

	(KR)
Konsolideringsfond, avgiftsbestämd försäkring	114 628 506
Konsolideringsfond, förmånsbestämd försäkring	228 411 567
	343 040 073

FINANSIELLA RAPPORTER

FEMÅRSÖVERSIKT

RESULTAT	2015	2014	2013	2012	2011
MKR					
Premieinkomst	572	185	522	540	617
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	215	2 178	514	940	483
Försäkringsersättningar	-351	-336	-311	-296	-273
Förändring försäkringstekniska avsättningar	-31	-1340	693	-465	-2 003
Driftskostnader	-27	-30	-29	-25	-23
FÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT	377	657	1 390	694	-1 200
Skatt	-34	-36	-26	-39	-39
ÅRETS RESULTAT	343	620	1 364	655	-1 239
EKONOMISK STÄLLNING					
MKR					
Balansomslutning	14 542	14 154	12 164	11 391	10 242
Placeringsstillgångar	14 253	13 912	11 903	11 118	10 040
Försäkringstekniska avsättningar	8 757	8 726	7 386	8 079	7 614
Konsolideringskapital	5 769	5 413	4 762	3 295	2 612
Kapitalbas	5 769	5 413	4 762	3 295	2 612
Erforderlig solvensmarginal ¹⁾	350	349	295	323	305
NYCKELTAL					
Förvaltningskostnadsprocent totalt ²⁾	0,19	0,21	0,24	0,22	0,23
förmånsbestämd försäkring	0,20	0,24	0,25	0,25	0,25
avgiftsbestämd försäkring	0,17	0,17	0,22	0,18	0,19
Kapitalförvaltningskostnadsprocent ³⁾	0,04	0,04	0,03	0,04	0,04
Totalavkastning, procent ⁴⁾	1,8	19,2	4,4	9,1	4,8
Direktavkastning, procent ⁵⁾	3,1	3,1	3,7	3,4	3,8
Kollektiv konsolideringsnivå, procent ⁶⁾	132	140	125	120	114
Solvensgrad, procent ⁷⁾	166	162	163	141	134

ORDLISTA FEMÅRSÖVERSIKT

¹⁾ Enligt Försäkringsrörelselagen (FRL) måste tillgångarna inte bara täcka de försäkringstekniska avsättningarna utan också erforderlig solvens. Solvensen kan ses som en säkerhetsmarginal för att försäkringsåtagandena verkligen kan uppfyllas. Erforderlig solvensmarginal beräknas enligt 7 kap. 22-25 §§ FRL.

²⁾ Beräknad utifrån driftskostnader avseende försäkringsrörelsen i förhållande till balansomslutning med avdrag för skulder och upplupna kostnader.

³⁾ Beräknad utifrån kapitalförvaltningskostnader i förhållande till balansomslutning med avdrag för skulder och upplupna kostnader.

⁴⁾ Beräknad enligt Försäkringsförbundets rekommendation avseende totalavkastningstabell.

⁵⁾ Beräknad enligt Finansinspektionens rekommendation FFFS 2008:26.

⁶⁾ Kollektiv konsolideringsnivå är fördelningsbara tillgångar i förhållande till försäkringsåtagandena till försäkringstagare, förmånstagare och försäkrade.

⁷⁾ Beräknad utifrån totalt garanterade åtaganden i förhållande till balansomslutning med avdrag för skulder och upplupna kostnader.

RESULTATRÄKNING

TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN	Not	2015	2014
TKR			
Premieinkomst *	3	571 644	185 055
Kapitalavkastning, intäkter	4	734 323	704 750
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	5	114 793	1 480 056
Försäkringsersättningar *	6	-351 258	-336 026
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar			
Förändring av livförsäkringsavsättningar		-30 818	-1 340 295
Driftskostnader	7	-27 036	-29 672
Kapitalavkastning, kostnader	8	-5 531	-5 478
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	9	-628 718	-1 613
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		377 399	656 775
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		377 399	656 775
Årets resultat före skatt		377 399	656 775
Skatt	10	-34 359	-36 318
ÅRETS RESULTAT		343 040	620 457
RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT			
Årets resultat		343 040	620 457
Övrigt totalresultat		-	-
SUMMA TOTALRESULTAT		343 040	620 457

* Ingen återförsäkring förekommer.

RESULTATANALYS

TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN	Not	Avgiftsbestämd försäkring		Förmånsbestämd försäkring	
		2015	2014	2015	2014
TKR					
Premieinkomst *	3	361 630	19 963	210 014	165 092
Kapitalavkastning, intäkter		155 676	233 272	578 646	471 478
Orealiserade vinster på placeringstillgångar		24 336	489 899	90 457	990 158
Försäkringsersättningar *	6	-77 688	-60 196	-273 570	-275 829
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar					
Förändring av livförsäkringsavsättningar		-193 135	-516 546	162 317	-823 750
Driftskostnader		-9 088	-8 646	-17 949	-21 027
Kapitalavkastning, kostnader		-1 173	-1 813	-4 359	-3 665
Orealiserade förluster på placeringstillgångar		-133 288	-534	-495 430	-1 079
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		127 271	155 398	250 127	501 378
Skatt		-12 643	-13 658	-21 716	-22 660
ÅRETS RESULTAT		114 629	141 740	228 412	478 717
		2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Försäkringstekniska avsättningar		3 425 523	3 232 388	5 331 370	5 493 687
Konsolideringsfond		1 962 814	1 828 712	2 940 467	2 504 833

* Ingen återförsäkring förekommer.

FINANSIELLA RAPPORTER

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR	Not	2015-12-31	2014-12-31
TKR			
IMMATERIELLA TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar	18	25 389	14 639
		25 389	14 639
PLACERINGSTILLGÅNGAR			
<i>Placeringar i intressebolag</i>			
Aktier och andelar i intressebolag	11, 13	280 261	165 467
<i>Andra finansiella placeringstillgångar</i>			
Aktier och andelar	12, 13, 14	5 609 927	4 769 748
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	12, 13, 15	7 903 362	8 352 349
Lån med säkerhet i fast egendom	12, 13, 16	-	188 500
Övriga lån	12, 17	459 444	435 763
		14 252 994	13 911 827
FORDRINGAR			
Fordringar avseende direkt försäkring		11 846	7 684
Aktuell skattefordran		2 239	-
Övriga fordringar	12	10 337	9 805
		24 422	17 489
ANDRA TILLGÅNGAR			
Kassa och bank	12	99 288	53 362
Övriga tillgångar	12	178	178
		99 466	53 540
FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER			
Upplupna ränteintäkter	12	121 314	133 243
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	12	18 024	23 739
		139 338	156 982
SUMMA TILLGÅNGAR		14 541 609	14 154 477
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	Not	2015-12-31	2014-12-31
TKR			
EGET KAPITAL			
<i>Konsolideringsfond</i>			
Avgiftsbestämd försäkring (avd I)		1 962 814	1 828 712
Förmånsbestämd försäkring (avd II)		2 940 467	2 504 833
<i>Andra fonder</i>			
Övriga fonder, Förmånsbestämd försäkring (avd II)		522 393	459 353
Årets resultat		343 040	620 457
		5 768 714	5 413 355
FÖRSÄKRINGSTEKNISKA AVSÄTTNINGAR	19		
Livförsäkringsavsättning, avgiftsbestämd försäkring (avd I)		3 425 523	3 232 388
Livförsäkringsavsättning, förmånsbestämd försäkring (avd II)		5 331 370	5 493 687
		8 756 893	8 726 075
SKULDER			
Skulder avseende direkt försäkring		9 767	8 968
Aktuell skatteskuld		308	83
Övriga skulder	12, 20	4 508	4 441
		14 583	13 492
UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	12	1 419	1 555
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		14 541 609	14 154 477
POSTER INOM LINJEN			
Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser, varje slag för sig	21	14 190 582	13 426 842
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga
Åtaganden	22	355 377	160 647

FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL

FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL UNDER PERIODEN	Avgiftsbestämd försäkring	Förmånsbestämd försäkring		Årets resultat	Summa eget kapital
	Konsolideringsfond	Konsolideringsfond	Övrig fond *		
TKR					
INGÅENDE EGET KAPITAL 1 JANUARI 2014	1 030 043	1 985 141	383 166	1 363 862	4 762 212
Föregående års vinstdisposition	803 990	559 872		-1 363 862	0
Avsättningar till värdesäkringsfond			76 187		76 187
Utbetald återbäring/pensionstillägg	-5 321	-40 180			-45 501
Årets resultat/tillika totalresultat				620 457	620 457
EGET KAPITAL DEN 31 DECEMBER 2014	1 828 712	2 504 833	459 353	620 457	5 413 355
INGÅENDE EGET KAPITAL 1 JANUARI 2015	1 828 712	2 504 833	459 353	620 457	5 413 355
Föregående års vinstdisposition	141 740	478 717		-620 457	0
Avsättningar till värdesäkringsfond			63 040		63 040
Utbetald återbäring/pensionstillägg	-7 638	-43 083			-50 721
Årets resultat/tillika totalresultat				343 040	343 040
EGET KAPITAL DEN 31 DECEMBER 2015	1 962 814	2 940 467	522 393	343 040	5 768 714

* Värdesäkringsfond

KASSAFLÖDESANALYS

DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	2015	2014
TKR		
Resultat före skatt	377 399	656 775
Justeringar av poster som inte ingår i kassaflödet	-247 309	-592 264
Betald avkastningsskatt	-34 359	-36 318
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN FÖRE FÖRÄNDRINGAR I TILLGÅNGAR OCH SKULDER	95 731	28 193
Förändring netto placeringsstillgångar	11 396	7 738
Förändring röresfordringar	-686	-9 324
Förändring röresleskulder	956	-1 355
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	11 667	-2 941
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	-10 751	-5 476
FINANSIERINGSVERKSAMHET		
Utbetald återbäring	-50 721	-45 501
ÅRETS KASSAFLÖDE	45 926	-25 724
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS BÖRJAN	53 362	79 086
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS SLUT	99 288	53 362
SPECIFIKATION JUSTERADE POSTER		
Värdeförändring finansiella placeringstillgångar	-341 167	-2 008 746
Insättning värdesäkringsavgift	63 040	76 187
Förändring i livförsäkringsavsättningar	30 818	1 340 295
JUSTERINGAR AV POSTER SOM INTE INGÅR I KASSAFLÖDET	-247 309	-592 264

NOTER

säkrade individer inte täcks av premieinkomster. Pensionskassans verksamhet utgörs till största delen av ålderspensionsförsäkring, i huvudsak med livsvariga utbetalningar. Den risk som kan föreligga för dessa försäkringar är att pensionskassan inte skulle kunna fullfölja livsvariga utbetalningar av garanterade pensionsbelopp. För att minimera denna risk sätts de antaganden som ligger till grund för premieberäkningarna med säkerhetsmarginaler.

Genom att pensionskassan hanterar kollektivavtalade pensioner som kräver generell anslutning elimineras urvalsriskerna (koncentrationsrisken). Premien för försäkringarna bestäms med utgångspunkt i den bedömda försäkringsrisken och den i stadgarna fastställda garanti-räntan. Pensionskassans aktuarie analyserar och kontrollerar löpande teckningsrisken i verksamheten.

Reservsättningsrisk

Reservsättningsrisk är risken för att livförsäkringsavsättningarna värderas för lågt så att de inte räcker för att betala framtida pensioner. Den hanteras främst genom aktuariell analys och en noggrann kontinuerlig uppföljning av betalningsflöden. Aktuarien följer upp värderingen löpande.

Avvecklingsrisk

Avvecklingsrisk är risken för att försäkrade personer uppvisar lägre dödlighet än vad pensionskassan antagit i sina beräkningar. En minskning av dödligheten resulterar i längre utbetalningstider och

därmed större utbetalningar för pensionskassan. Aktuarien bevakar löpande de antaganden som ligger till grund för beräkningar av försäkringstekniska avsättningar.

Durationsrisk (löptidsrisk)

Durationsrisk innebär att ju längre genomsnittlig återstående tid för utbetalning av försäkringsersättningar desto mer påverkar ränteförändringar värderingen av den försäkringstekniska avsättningen. Pensionskassan har av Finansinspektionen beviljats dispens om ny diskonteringsränta vid beräkning av FTA fram till december 2017. Den nya diskonteringsräntan innebär att durationen i FTA sjunker med ca 30 % och att FTA inte längre påverkas av räntan efter 20 år. Nedanstående bild beskriver avdelning 1 (avgiftsbestämd försäkring) samt avdelning 2 (förmånsbestämd försäkring) kassaflöden och duration.

Se även marknadsriskerna.

OPERATIVA RISKER

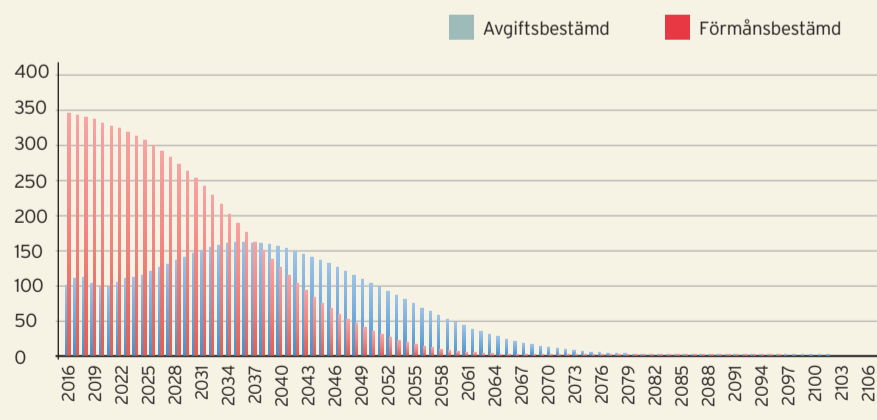
Med operativa riskerna menas brister i intern kontroll, mänskliga fel, fel i arbetsprocesser med mera. De mest betydande riskerna är förändringar i verksamhetsmiljön, att IT-system föråldras, allvarliga avbrott i tjänster köpta av tredje part, informationssäkerhet, externa attacker mot IT-system, inkorrekt information till försäkrade och arbetsgivare, manuella processer, störningar i system, förlust av nyckelpersoner, skador i fysiska tillgångar, förstörelse av dataförvaringsställen samt risker som hänför sig till internt

respektive externt bedrägeri. Styrelsen fastställer övergripande riktlinjer för hantering av risker. Policy-dokument innefattar till exempel riktlinjer för utlagda verksamheter samt ett antal andra policyer relaterade till den operativa verksamheten. VD har ansvar för att utveckla och förvalta riskrutinerna. Styrelsen får löpande information om riskarbetet med särskilt fokus på inträffade incidenter. Incidenthanteringen är en väsentlig funktion för att hantera och analysera uppkomna risker.

Styrelsen analyserar årligen samtliga väsentliga riktlinjer och andra väsentliga styrande dokument. Funktionen för regelefterlevnad analyserar löpande förändringar i regelverk som kan påverka fastställda riktlinjer eller ge upphov till behov av nya riktlinjer. Riskansvarig analyserar löpande behov av förtydligande eller kompletteringar av riktlinjer.

En viktig del av pensionskassans riskhantering är processarbetet. En väl styrd process tydliggör för medarbetare på alla nivåer inom vilka ramar som verksamheten skall bedrivas. Processerna är även utgångspunkten för pensionskassans riskanalys, vilket återspeglas i organisation och handlingsplaner. En central del i processutvecklingen är att arbeta med ständiga förbättringar där både medarbetares, försäkrades, försäkringstagares och förmånstagares synpunkter tas tillvara. Operativa risker kan ge upphov till kostnader, intäktsbortfall och ett skadat varumärke.

FRAMTIDA KASSAFLÖDEN (DURATION), MKR

NOT 3 PREMIEINKOMST

	2015	2014
AVGIFTSBESTÄMD FÖRSÄKRING (AVD I)		
Ålderspension	361 630	19 963
FÖRMÅNSBESTÄMD FÖRSÄKRING (AVD II)		
Ålderspension	194 254	149 855
Efterlevandepension	15 760	15 237
Summa	210 014	165 092
SUMMA PREMIEINKOMST	571 644	185 055

NOT 4 KAPITALAVKASTNING, INTÄKTER

	2015	2014
ERHÅLLNA UTDELNINGAR PÅ AKTIER OCH ANDELAR	151 551	121 495
RÄNTEINTÄKTER		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	243 190	268 138
Lån med säkerhet i fast egendom	7 401	7 191
Ränteintäkter övriga lån	40 030	31 394
Övriga ränteintäkter	85	477
Summa	290 705	307 199
VALUTAKURSVINST, NETTO	67 103	124 492
REALISATIONSVINSTER, NETTO		
Aktier och andelar	119 216	43 172
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	105 748	108 392
Summa	224 964	151 564
SUMMA KAPITALAVKASTNING, INTÄKTER	734 323	704 750

NOT 5 OREALISERADE VINSTER PÅ PLACERINGSTILLGÅNGAR

	2015	2014
Aktier och andelar i intressebolag	114 793	22 092
Aktier och andelar	-	555 839
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	902 125
SUMMA	114 793	1 480 056

NOT 6 FÖRSÄKRINGSERSÄTTNINGAR

	2015	2014
AVGIFTSBESTÄMD FÖRSÄKRING (AVD I)		
Utbetald ålderspension*	-77 688	-60 196
FÖRMÅNSBESTÄMD FÖRSÄKRING (AVD II)		
Utbetald ålderspension*	-253 416	-257 002
Utbetald efterlevandepension*	-23 167	-22 112
Erhållna kostnadsbidrag	3 012	3 284
Summa	-273 570	-275 829
SUMMA UTBETALDA FÖRSÄKRINGSERSÄTTNINGAR	-351 258	-336 026

* Grundbelopp före värdesäkring/återbäring.

NOT 7 DRIFTSKOSTNADER

	2015	2014
ADMINISTRATIONSKOSTNADER		
Extern försäkringsadministration	-17 108	-19 848
Personalkostnader	-4 290	-3 995
Lokalkostnader	-1 350	-1 569
Andra verksamhetsrelaterade kostnader	-4 288	-4 260
SUMMA DRIFTSKOSTNADER I FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN *	-27 036	-29 672
* Förvaltningskostnadsprocenten har minskat från 0,21 % till 0,19 %. Minskningen beror främst på ej aktiverade avskrivningar för försäkringssystemet.		
KAPITALFÖRVALTNINGSKOSTNADER **		
Personalkostnader	-2 589	-2 164
Övriga kapitalförvaltningskostnader	-2 942	-3 314
SUMMA KAPITALFÖRVALTNINGSKOSTNADER	-5 531	-5 478
SUMMA DRIFTSKOSTNADER	-32 568	-35 150

** Redovisas under resultaträkningens post kapitalavkastning, kostnader.

NOT 8 KAPITALAVKASTNING, KOSTNADER

	2015	2014
KAPITALFÖRVALTNINGSKOSTNADER	-5 531	-5 478
SUMMA KAPITALAVKASTNING, KOSTNADER	-5 531	-5 478

NOT 9 OREALISERADE FÖRLUSTER PÅ PLACERINGSTILLGÅNGAR

	2015	2014
Aktier och andelar	-42 165	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-586 053	-
Lån med säkerhet i fast egendom	-500	-1 613
SUMMA	-628 718	-1 613

NOTER

UPPLYSNING OM FINANSIELLA INSTRUMENT VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE BASERADE PÅ NIVÅ 3

	Aktier och andelar i intressebolag	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Lån med säkerhet i fast egendom	Summa
INGÅENDE BALANS 2015-01-01	165 467	162 301	145 940	188 500	662 208
Orealiserad vinst/förlust i resultaträkningen	114 794	15 350	-	-	130 143
Realiserad vinst/förlust i resultaträkningen	-	-	-2 879	-500	-3 379
Köp	-	18 401	-	-	18 401
Sälj/Förfall	-	-	-143 061	-188 000	-331 061
UTGÅENDE BALANS 2015-12-31	280 261	196 052	0	0	476 313

Kuponger respektive utdelningar under perioden

Summa realiserade/orealiserade vinster och förluster redovisade i resultaträkningen som innehas vid utgången av perioden.

VINSTER OCH FÖRLUSTER REDOVISADE I RESULTATRÄKNINGEN SOM KAPITALAVKASTNING UNDER PERIODEN

Summa realiserade/orealiserade vinster och förluster redovisade i resultaträkningen

Verkligt värde för finansiella instrument 2014-12-31

	Publicerade priser noterade på en aktiv marknad	Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata	Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata	Redovisat värde
	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	2014-12-31
TILLGÅNGAR				
Aktier och andelar i intressebolag	-	-	165 467	165 467
Aktier och andelar	4 607 447	-	162 301	4 769 748
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 070 908	5 135 501	145 940	8 352 349
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	188 500	188 500
SUMMA TILLGÅNGAR	7 678 355	5 135 501	662 208	13 476 064

UPPLYSNING OM FINANSIELLA INSTRUMENT VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE BASERADE PÅ NIVÅ 3

	Aktier och andelar i intressebolag	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Lån med säkerhet i fast egendom	Summa
INGÅENDE BALANS 2014-01-01	143 375	136 179	163 180	190 114	632 848
Orealiserad vinst/förlust i resultaträkningen	22 092	3 692	3 062	-1 613	27 233
Köp	-	22 431	-	-	22 431
Sälj/Förfall	-	-	-20 303	-	-20 303
UTGÅENDE BALANS 2014-12-31	165 467	162 301	145 940	188 500	662 208

Kuponger respektive utdelningar under perioden

Summa realiserade/orealiserade vinster och förluster redovisade i resultaträkningen som innehas vid utgången av perioden.

VINSTER OCH FÖRLUSTER REDOVISADE I RESULTATRÄKNINGEN SOM KAPITALAVKASTNING UNDER PERIODEN

Summa realiserade/orealiserade vinster och förluster redovisade i resultaträkningen

NOT 14 AKTIER OCH ANDELAR

	2015-12-31 Verkligt värde	2015-12-31 Anskaffningsvärde	2014-12-31 Verkligt värde	2014-12-31 Anskaffningsvärde
Svenska aktier och andelar	2 024 907	1 526 780	2 479 851	1 910 990
Utländska aktier och andelar	3 585 020	2 745 873	2 289 897	1 540 277
SUMMA	5 609 927	4 272 653	4 769 748	3 451 266

NOT 15 OBLIGATIONER OCH ANDRA RÄNTEBÄRANDE VÄRDEPAPPER

OBLIGATIONER OCH ANDRA RÄNTEBÄRANDE VÄRDEPAPPER	2015-12-31 Verkligt värde	2015-12-31 Upplupet anskaffningsvärde	2014-12-31 Verkligt värde	2014-12-31 Upplupet anskaffningsvärde
Svenska staten och kommuner	192 928	172 786	212 601	181 817
Svenska bostadsinstitut	4 194 967	3 799 956	4 752 199	4 042 081
Svenska räntefonder	468 003	443 317	367 435	341 754
Övriga emittenter (SEK)	3 047 464	2 915 469	3 020 113	2 640 738
SUMMA	7 903 362	7 331 528	8 352 349	7 206 390

VERKLIGT VÄRDE I FÖRHÅLLANDE TILL NOMINELLT VÄRDE *

	2015-12-31	2014-12-31
Verkligt värde	7 435 359	7 984 914
Nominellt värde	6 823 100	6 808 361

NETTOSKILLNAD 612 259 1 176 553

Varav värdepapper där verkligt värde överstiger nominellt värde 657 932 1 176 553

Varav värdepapper där verkligt värde understiger nominellt värde -45 673 0

RÄNTEBINDNINGSTID *

	2015-12-31	2014-12-31
0-1 år	630 131	281 594
1-5 år	3 796 998	2 080 827
5-10 år	805 440	2 886 825
mer än 10 år	2 202 790	2 735 667
SUMMA	7 435 359	7 984 913

* Räntefonder är exkluderade från specifikationen eftersom räntefonder saknar nominellt värde och löptid.

NOT 16 LÅN MED SÄKERHET I FAST EGENDOM

	2015-12-31 Verkligt värde	2015-12-31 Anskaffningsvärde	2014-12-31 Verkligt värde	2014-12-31 Anskaffningsvärde
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	188 500	188 000

NOT 17 ÖVRIGA LÅN

	2015-12-31 Verkligt värde	2015-12-31 Anskaffningsvärde	2014-12-31 Verkligt värde	2014-12-31 Anskaffningsvärde
Övriga lån (avser lån till intressebolag)	459 444	459 444	435 763	435 763

NOT 18 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

ANSKAFFNINGSVÄRDE	2015-12-31 Immateriella tillgångar under utveckling	2014-12-31 Immateriella tillgångar under utveckling
Ingående balans	14 639	9 163
Årets investeringar	13 077	6 039
UTGÅENDE BALANS	27 716	15 202

ACKUMULERADE AVSKRIVNINGAR

Ingående balans	-563	-
Årets avskrivningar	-1 764	-563
Utgående balans avskrivningar	-2 327	-563
UTGÅENDE BALANS	25 389	14 639

NOT 19 FÖRSÄKRINGSTEKNISKA AVSÄTTNINGAR

	2015-12-31	2014-12-31
INGÅENDE BALANS	8 726 075	7 385 780
Effekt av förändrad diskonteringsränta under året	-321 165	1 090 818
Premier för perioden		
- inbetalda premier	555 884	169 818
- premie ej utnyttjad till pensionsrätter	-136 267	5 227
- korrigeringar av tidigare preliminära premier	4 476	9 696
Tilldelad ränta	172 223	150 977
Avgifter	-36 549	-34 761
Utbetald avtalad pension	-351 258	-336 026
Riskresultat	14 262	-4 252
Övrigt *	129 210	288 798
UTGÅENDE BALANS	8 756 893	8 726 075

*) Posten består huvudsakligen av korrigering av tidigare preliminära förmånsvärden, nytillkomna efterlevandepensioner, effekter av kollektivavtalad bruttosamordning i PA-KL, nytillkomna i PA-91 samt retroaktivt höjda pensionsrätter, avgångna av annan orsak samt korrigeringar och uppdateringar till följd av pågående systemprojekt.

Följande beräkningsantaganden har använts vid beräkning av livförsäkringsavsättning:

Ränteantagande: Ränta beräknad enligt aktsamma antaganden. Avgiftsbestämda försäkringar 2,65 % (2,42) och förmånsbestämda åtaganden 2,05 % (1,74) (värden avser vägda snitträntor).

Dödlighetsantaganden: Tryggandegrunderna DUS06.

Driftskostnadsantaganden: Driftskostnadsuttag sker genom reduktion av ränteantagandet med 0,35 % (0,35). Vidare tas kostnader i samband med premieinbetalning (förmånsbestämd försäkring) och vid pensionsutbetalning.

Avdrag för avkastningsskatt: Avdrag för skatt sker genom en minskning av räntefoten med 15 % (15).

NOT 20 ÖVRIGA SKULDER

	2015-12-31	2014-12-31
Leverantörsskulder	1 275	1 312
Övriga skulder	3 233	3 129
SUMMA	4 508	4 441

NOT 21 STÄLLDA SÄKERHETER

	2015-12-31	2014-12-31
För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar	14 190 582	13 426 842
Utöver erforderlig pantsättning	5 433 689	4 700 767

I enlighet med 7 kap. 11 § Försäkringsrörelselagen har pensionskassan registerfört de placeringstillgångar som används för skuldtäckning. Registerföringen innebär att försäkringstagarna har en förmånsrätt i tillgångarna enligt förmånsrättslagen. Skuldtäckningsregistret upprättas i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2008:7.

NOT 22 ÅTAGANDEN

	2015-12-31	2014-12-31
Återstående belopp att investera i placeringstillgångar	355 377	160 647

NOT 23 MEDELANTAL ANSTÄLLDA SAMT LÖNER OCH ERSÄTTNINGAR

MEDELANTAL ANSTÄLLDA	2015	2014
Styrelse och VD (varav kvinnor)	7 (2)	7 (2)
Medelantalet anställda, exkl. VD (varav kvinnor)	3 (3)	3 (3)

LÖNER, ERSÄTTNINGAR OCH FÖRMÅNER	Löner, arvoden och andra ersättningar *		Pensionskostnader	
	2015	2014	2015	2014
Verkställande direktör	1 219	1 320	632	554
Övriga anställda	1 742	1 826	446	406
Styrelse, ordinarie ledamöter				
Dag Klackenborg, ordf. (ord. ledamot från 29 maj 2013)	115	128	-	-
Inger Hjærtström, vice ordförande	79	93	-	-
Kai Bengtsson	73	88	-	-
Anders Blom (ord. ledamot från 28 maj 2015)	34	32	-	-
Helén Ottosson Lovén (ord. ledamot från 29 maj 2013)	30	37	-	-
Nils-Henrik Nilsson	33	39	-	-
SUMMA	364	417	-	-
Styrelse, suppleanter	137	171	-	-

Övriga sociala kostnader enligt lag och avtal uppgick 2015 till 1 379 tkr (1 446 tkr).

* Inklusive förändring av semesterlöneskuld.

Beslutsprocess i ersättningsfrågor

Till styrelsens ledamöter och suppleanter utgår arvode enligt fullmäktigebeslut. Ersättningen består av dels grundarvode, dels sammanträdesarvode. Ersättning till vd beslutas av styrelsen. Ersättning till andra anställda beslutas av vd efter samråd med styrelsens ordförande.

Pensioner, avgångsvederlag och övriga förmåner till verkställande direktör

Vd omfattas av pensionsavtalet FTP 1, med tillägg i form av extra inbetalning till en premiebestämd pensionsförsäkring med 30 000 kronor per månad. FTP 1 beskrivs under separat rubrik nedan. Ersättning och förmåner i övrigt utgörs av fast månadslön och sjukvårdsförsäkring. Vd har en uppsägningstid på 6 månader. Vid uppsägning från pensionskassans sida är uppsägningstiden 12 månader.

Pensionsplaner

Samtliga anställda omfattas av tjänstepensionsplanen FTP. FTP består av två delar, FTP 1 och FTP 2.

FTP 1 består av premiebestämd ålderspension med eller utan efterlevandeskydd, sjukpension och premiebefrielseförsäkring. Premien för ålderspension är 4,5 % av bruttolönen på lönedelar upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 30 % på lönedelar över 7,5 inkomstbasbelopp.

FTP 2 är en förmånsbestämd pensionsplan vilket innebär att den anställde garanteras en pension motsvarande en viss procentuell andel av slutlönen. Pensionsplanen omfattar ålderspension, sjukförsäkring, familjepension, familjeskydd, premiebefrielseförsäkring och särskild barnpension.

Pensionsförpliktelserna tryggs genom inbetalning av fastställd försäkringspremie under anställningstiden. FTP-planen redovisas som en premiebestämd plan. Detta innebär att kostnaden redovisas i samband med att förmånen intjänas. Pensionskostnaden för perioden ingår i resultaträkningen.

NOT 24 UPPLYSNING OM REVISORERS ARVODE

	2015	2014
Revisionsuppdrag - Grant Thornton	-	89
Revisionsuppdrag - Deloitte	419	400
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	-	-
Skatterådgivning - Deloitte	10	-
Andra uppdrag	-	-
LEKMANNAREVISORER		
Revisionsuppdrag	33	35
SUMMA	462	524

NOT 25 NÄRSTÅENDE

Kyrkans pensionskassa definierar följande juridiska och fysiska personer som närstående.

- Nyckelpersoner i ledande ställning samt styrelseledamöter.
- Svenska kyrkans nationella nivå och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.
- Intressebolaget Fastighets AB Stenvalvet.

Inga transaktioner har skett med nyckelpersoner eller styrelseledamöter. Inga transaktioner med övriga närstående har till sin karaktär, villkor eller ekonomiska innebörd varit ovanliga eller på annat sätt inte varit affärsmässigt eller marknadsmässigt genomförda.

Transaktionerna mellan Kyrkans pensionskassa och intressebolaget avser utlåning, aktieinnehav, aktieägar-tillskott och räntebetalningar.

TRANSAKTIONER FASTIGHETS AB STENVALVET	Balanser	2015	2014
Ränteintäkt		40 030	31 394
	Aktier och andelar i intressebolag	-	-
	- varav aktieägartillskott	-	-
	Övriga lån	23 681	119 009
	Upplupna ränteintäkter	-	-

NOT 26 FÖRVÄNTADE ÅTERVINNINGSTIDPUNKTER FÖR TILLGÅNGAR OCH SKULDER

2015	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar	3 624	21 765	25 389
Aktier och andelar i intressebolag	-	280 261	280 261
Aktier och andelar	-	5 609 927	5 609 927
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	7 903 362	7 903 362
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	-
Övriga lån	-	459 444	459 444
Fordringar avseende direkt försäkring	11 846	-	11 846
Aktuell skattefordran	2 239	-	2 239
Övriga fordringar	10 337	-	10 337
Kassa och bank	99 288	-	99 288
Övriga tillgångar	-	178	178
Upplupna ränteintäkter	121 314	-	121 314
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	18 024	-	18 024
SUMMA	263 048	14 274 937	14 541 609
SKULDER			
Försäkringstekniska avsättningar	-	8 756 893	8 756 893
Skulder avseende direkt försäkring	9 767	-	9 767
Aktuell skatteskuld	308	-	308
Övriga skulder	4 508	-	4 508
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 419	-	1 419
SUMMA	16 003	8 756 893	8 772 896

2014	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar	1 764	12 875	14 639
Aktier och andelar i intressebolag	-	165 467	165 467
Aktier och andelar	-	4 769 748	4 769 748
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	8 352 349	8 352 349
Lån med säkerhet i fast egendom	-	188 500	188 500
Övriga lån	-	435 763	435 763
Fordringar avseende direkt försäkring	7 684	-	7 684
Aktuell skattefordran	-	-	-
Övriga fordringar	9 805	-	9 805
Kassa och bank	53 362	-	53 362
Övriga tillgångar	-	178	178
Upplupna ränteintäkter	133 243	-	133 243
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	23 739	-	23 739
SUMMA	229 597	13 924 880	14 154 477
SKULDER			
Försäkringstekniska avsättningar	-	8 726 075	8 726 075
Skulder avseende direkt försäkring	8 968	-	8 968
Aktuell skatteskuld	83	-	83
Övriga skulder	4 441	-	4 441
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 555	-	1 555
SUMMA	15 047	8 726 075	8 741 122

UNDERSKRIFTER

Vi försäkrar härmed att, såvitt vi känner till, årsredovisningen är upprättad enligt god redovisningssed, lämnade uppgifter stämmer med de faktiska förhållandena och att inget av väsentlig betydelse är utelämnat som skulle kunna påverka den bild av Kyrkans pensionskassa som skapats av årsredovisningen.

Stockholm, 1 april 2016.

DAG KLACKENBERG
ORDFÖRANDE

INGER HJÄRTSTRÖM
VICE ORDFÖRANDE

KAI BENGTSSON

NILS-HENRIK NILSSON

ANDERS BLOM

HELÉN OTTOSSON LOVÉN

CARL CEDERBERG
VD

Vår revisionsberättelse har avgivits den 1 april 2016.

ELISABETH WERNEMAN
AUKTORISERAD REVISOR

JEANETTE NORDSTRÖM
LEKMANNAREVISOR

BENGT STIGNER
LEKMANNAREVISOR

REVISIONSBERÄTTELSE

Styrelse

Kyrkans pensionskassas styrelse består av (från vänster uppifrån) Anders Blom, Kai Bengtsson, Dag Klackenbergh, Nils-Henrik Nilsson, Inger Hjærtström och Helén Ottosson Lovén.

Bild: Patrik Ljungman

Revisionsberättelse

Till föreningsstämman i Svensk kyrkans pensionskassa, försäkringsförening
Organisationsnummer 816400-4155

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Svenska kyrkans pensionskassa, försäkringsförening, för år 2015. Försäkringsföreningens årsredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 19-38.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur försäkringsföreningen upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamåls-

enliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i försäkringsföreningens interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Svenska Kyrkans Pensionskassa, försäkringsförenings finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att föreningsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande försäkringsföreningens vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Svenska Kyrkans Pensionskassa, försäkringsförening för år 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för

förslaget till dispositioner beträffande försäkringsföreningens vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt lagen om understödsföreningar.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande försäkringsföreningens vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande försäkringsföreningens vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med lagen om understödsföreningar.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i försäkringsföreningen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot försäkringsföreningen. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med lagen om understödsföreningar, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller föreningsstadgarna.

Vi anser att de revisionsbevis vi inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att föreningsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 1 april 2016
Deloitte AB

ELISABETH WERNEMAN
AUKTORISERAD REVISOR

JEANETTE NORDSTRÖM
LEKMANNAREVISOR

BENGT STIGNER
LEKMANNAREVISOR

HUR MYCKET PENSION HAR JAG TJÄNAT IN?

På Mina sidor får du överblick över din tjänstepension. Här kan du se hur mycket pension du tjänat in, få en prognos på din pension vid 65 års ålder och ansöka om att ta ut tjänstepensionen. Du loggar in med hjälp av e-legitimation eller BankID. MINASIDOR.KYRKANSPENSIONSKASSA.SE

Kyrkans pensionskassa

POSTADRESS
Kyrkans pensionskassa
Box 501
101 30 Stockholm

KUNDSERVICE
Kyrkans pensionskassa
Universitetsallén 8
852 34 Sundsvall

Telefon: 020-55 45 35
Mejl: kundservice@kyrkanspensionskassa.se

WWW.KYRKANSPENSIONSKASSA.SE
Organisationsnr: 816400-4155
Styrelsens säte: Stockholm